

De ce suntem greco-catolici

În numărul următor (decembrie 2008):
Pavel din Tars

„Speranța noastră este mereu în mod esențial și speranță pentru ceilalți; numai așa ea este într-adevăr speranță și pentru mine. Ca și creștini noi nu ar trebui niciodată să ne întrebăm numai: cum mă pot mântui pe mine însumi? Ar trebui să ne întrebăm și: ce anume pot face pentru ca alții să fie mântuiți și să apară și pentru alții steaua speranței? Atunci am făcut maximul și pentru mântuirea mea personală” (BENEDICTUS PP. XVI; Spe salvi, nr. 48)

Scopul revistei:

Ne însușim scopul revistei vechi (1932-1936) - redactor fondator pr. prof. Teofil Bălibanu - și o dorim pe Sfânta Terezia de Pruncul Isus ca patroana și a acestei noi ediții, rugându-o să mijlocească pentru noi darurile de care avem nevoie pentru a oferi nutremânt sufletec tuturor colaboratorilor și cititorilor.

Ne adresăm în mod special sufletelor tinere, adică acelor persoane cu vârsta între 8 și 80 de ani, care doresc să crească mereu, ca florile de mai și, în fiecare zi, acumulează cunoștințe noi din diferitele domenii ale științelor. Acestea noi îi vom adăuga știința iubirii de Dumnezeu și a iubirii de oameni - cele două aripi ale sufletului cu care, prin cunoașterea și trăirea adevărilor religioase, putem urca spre Cer și spre propria noastră împlinire. Constatăm că oamenii acestui început de mileniu nu mai suportă să fie stăpâniți, dar au o mare sete de a fi iubiți. Din buchetul "flori de crin" va iradia iubirea Dumnezeului părinților noștri, Cel care la Bethleem S-a coborât în istorie ca o realitate și rămâne pururi în istorie, ca posibilitate ontologică pentru îndumnezeirea omului și transfigurarea creației (pr.R.P.).

Cuprinsul

Editorial	Romul Pop	Remember la cazul Mitropolitului Corneanu	3
Teologie	X X X	Decretul de Unire al Bisericii Române din Transilvania	4
	ALEXANDRU BUZALIC	Credință, martiriu și unitate în Biserică	5
	ROMUL POP	De ce suntem greco-catolici?	7
Memoria activă	RALUCA SPIRIDON	Represiunea statului comunist asupra Bisericii	16
	ADRIAN PETCU	Greco-Catolice din România	
		Proces verbal	20
Sinaxar			21
Amvon	PAUL MAIBERGER	Samuel, între Dumnezeu și oameni	
	GHEORGHE ȚURCAȘ DANIEL BERTEAN	Duminica 20 –a după Rusalii Duminica 23-a după Rusalii	24 26
Lumea în care trăim	ROMUL POP	Scurt cuvânt la înmormântarea unei dascălițe	28
	GINA BICAZAN	Simion Bărnuțiu comemorat la Sânmihaiu Almașului	29
	NICOLAE BODEA	Statuia Fecioarei Maria din Fatima s-a aflat timp de patru zile în Sălaj	30
	CRISTIAN BORZ	Pelerinaj Bădăcin-Sighet	30
Pilde, Învățăături	LEON DOROȘ	Isuse fii mărit	31

Apare trimestrial cu binecuvântarea **P.S. Episcop Dr. VIRGIL BERCEA** (ca supliment al revistei eparhiale VESTITORUL, ISSN 1454-8526) editată de **VICARIATUL SILVANIEI** – Vicar foraneu GHEORGHE ȚURCAȘ. Redacția: Șimleu Silvaniei, Str. Libertății, bl. L40, sc.C, ap. 12 (pr. Cristian Borz)
e-mail: floridecrin@yahoo.com

Redactor fondator a noii serii: Pr. Romul Pop

Redactor șef: Preot CRISTIAN BORZ (0260-678956; 0740-696187) prcristianborz@yahoo.it

Redactori: Protopop de Zalău – VALER V. PĂRĂU (661795; 0740068880; parvaler@yahoo.it); Protopop de Supur- SIMION MĂRIEȘ (622223; 0740688149); ing. TEODOR-REMULUS POCOLA (0741-091253)

Poșta redacției: Costul revistelor primite cu taxă ramburs sau plata abonamentului Vă rugăm să le depuneți în contul bancar al Protopopiatului Greco-Catolic, Șimleu-Silvaniei, **RO49RZBR000060003923258 Raiffesen Bank**.
Pentru **abonamente** (10 RON pe an) comunicați cu Pr. Nicolae Bodea (0260/674038; 0766472139)

EDITORIAL

Remember la cazul Mitropolitului Corneanu

În Biserica Ortodoxă Română, după îndelungatul război mediatic, radicalizat de indivizi care-și imaginează că sunt singurii creștini de pe pământ și pretind că ei au monopol pe Iisus, unii „duhovnici” amenințând chiar cu ruperea BOR, Preafericitul Patriarh Daniel a amânat momentan schisma prin hotărârea irenică impusă membrilor Sfântului Sinod :”Nu tăiem la nimeni capul”.

Este un moment potrivit și pentru noi, greco-catolicii români să clarificăm unele lucruri.

La comentarea „cazului Corneanu” nu trebuia să participe decât aceia care cunosc măcar că:

1. Și în Biserica Ortodoxă și în Biserica Catolică există cele șapte Sfinte Taine (Sacramente): Botezul, Mirul, Euharistia, Spovedania, Cununia, Preoția și Maslul.

2. Nici un teolog sau ierarh catolic nu poate spune că cele șapte Taine ale B.O. nu sunt sfinte, și nici unul ortodox că cele șapte Sacramente ale B.C. nu sunt mântuitoare.

3. Ambele Biserici învață că Domnul nostru Iisus Cristos este prezent în Euharistie nu numai cu Trupul și Sângele Său, ci și cu sufletul și dumnezeirea Sa, adică cu întreaga Sa ființă, ca Dumnezeu-Om, și că Euharistiei i se cuvine aceeași închinare (adorare) ca și persoanei Mântuitorului.

Restul e „teologie” de circumstanță, adică: ignoranță crasă sau voită, ură confesionalistă, dezinformare și interes dirijat de Cel Viclean - veșnicul dușman al Mielului care S-a jertfit „pentru toți oamenii”.

4. În legătură cu Sfânta Liturghie, problema teologică este **momentul** transsubstanțierii, adică al prefacerii speciilor naturale (pâine și vin) în specii divine (Trup și Sânge): **în timpul** rostirii cuvintelor lui Iisus ”Luați, mâncați, acesta **este** Trupul Meu...; Beți dintru acesta toți, acesta **este** Sângele Meu...” (cum cred catolicii), sau **după** aceste cuvinte, în timpul rugăciunii de invocare a Duhului Sfânt asupra darurilor (cum cred ortodocșii)

În speță, Mitropolitul ortodox Nicolae Corneanu nu a **oficiat**, ci a **asistat** la Sfânta Liturghie celebrată de Episcopul greco-catolic Alexandru Mesianu, iar la timpul sacrosanct al împărtășirii cu Trupul și Sângele lui Cristos s-a apropiat smerit de altar și s-a cuminecat.

Doar Satana și cei în slujba lui se pot bucura de condamnarea unui gest de cuvenit respect față de Iisus Cristos Euharisticul. Cine vrea capul lui Corneanu: vreun sfânt al zilelor noastre? –Nu !

E bine să știm și că în Bisericile Orientale, atât catolice cât și ortodoxe, după prefacerea darurilor aduse la altar, se cântă și astăzi la Liturghie același imn, compus, cu 1600 ani în urmă de sfântul Niceta de Remessiana, apostolul daco-romanilor: "*Te Deum laudamus*" (în latina vulgară a stră-românilor, iar în limba actuală:) , "*Pe Tine Te lăudăm, pe Tine Te binecuvântăm, Ție îți mulțumim, Doamne, și ne rugăm Ție, Dumnezeului nostru!*".Să trăim acest moment liturgic sfințitor, împărtășindu-ne cu vrednicie!

Ampla dezbatere mult mediatizată a "cazului Corneanu" nu trebuie dată uitării înainte de a ne privi în oglidă și chipul nostru: Suntem greco-catolici? De ce?

Un răspuns, în următoarele pagini ale Florilor de Crin.

Cluj-Napoca, 20 iulie 2008

Preot Vasile-Romul Pop

TEOLOGIE

Decretul de Unire al Bisericii Române din Transilvania Soborul Mare, ținut la 7 Octombrie 1698 la Alba Iulia

(Transcriere în limbaj curent)

Noi, mai jos subscrișii,

Vlădica, Protopopii și Popii românești
Dăm spre știre tuturor, cărora se cuvine
[și] mai vârtos Țării Ardealului:

Judecând [noi atât] schimbarea acestei lumi înșelătoare
și nestarea [ei]
[cât și] nepieirea sufletelor,
căreia în măsură mai mare decât toate trebuie a fi [slujitori],
din buna voie a noastră
ne unim cu Biserica Romei cea catolicească,
și ne mărturisim a fi membrii [mădularele] acestei Biserici
Sfinte, Catolice a Romei,
Prin această carte de mărturie [declarație] a noastră.

Făcându-ne [apoi] părtași

Măria Sa Împăratul și Regele nostru încoronat
De egală îndreptățire cu membrii Bisericii Catolice,
și noi nevrând a lepăda mila Măriei Sale,
cum se cuvine credicioșilor Măriei Sale,
voim să trăim cu acele privilegii
cu care trăiesc membrii și preoții acestei Bisericii Sfinte,
și înaintăm această carte de mărturie [declarație]
și Măriei Sale, și Țării Ardealului,
pentru a cărei întărire dăm semnăturile noastre.

S-a dat în Alba Iulia [Bălgrad], în anul Domnului 1698, la 7 Otomvrie.

Însă în acest chip ne unim și ne mărturisim
a fi membri [mădularele] Sfintei Biserici Catolice a Romei,
ca pe noi și pe urmașii noștri [rămășițele noastre]
din obiceiul Bisericii noastre a Răsăritului să nu ne clătească;
ci toate ceremoniile, posturile, cum [s-au ținut] până acum,
așa și de acum înainte să fim slobozi a le ținea
după calendarul vechiu;

și pe Vlădica nostru Atanasie
nimeni, până la moartea Sfinției Sale
să nu aibă putere a-l îndepărta din scaunul Sfinției Sale.

Ci tocmai de s'ar întâmpla moarte,
să stea în voia Soborului pe cine să-l aleagă să fie Vlădică,
pe care Sfinția Sa Papa și Înălțatul Împărat să-l întărească
și Patriarhul de sub stăpânirea Măriei sale să-l hirotonească;

și în slujba [dregătoriile] Protopopilor
de acum și din viitor [care sunt și vor fi]
în nici un chip [nici într-un fel de lucru] nimeni să nu se amestece,
ci să ție [slujba lor] ca și până acum.

iar de nu ne vor lăsa
 pe noi și pe urmașii noștri [rămășițele noastre]
 într'această așezare,
 atunci nici peceteile și iscăliturile noastre care le-am dat
 să n'aibă nici o tărie.
 Care lucru l-am întărit cu pecetea Mitropoliei noastre,
 pentru mai mare mărturie [dovadă].

Și așa ne unim cei mai sus scrișii,
 ca toată legea noastră [tot ritul nostru],
 Slujba Bisericii,
 Liturghia
 și posturile
 să stea pe loc [să rămână neatinse].
 Iar de n'ar sta pe loc acelea,
 Nici aceste peceti să n'aibă nici o tarie asupra noastră.
 Și Vlădica nostru Atanasie
 să rămână [fie] în scaun
 și nimeni să nu-l hărbătăluiască.

Atanasie
 și Protopopii

TEOLOGIE

Credință, martiriu și unitate în Biserică

Identitatea unei Biserici este rodul lungului proces de maturizare a unui popor, având rădăcini adânc înfipte în trecut, până la propovăduirea apostolică. Cuvântul lui Dumnezeu a fost sădit de Apostoli prin vestirea Evangheliei până la marginile lumii, după porunca Mântuitorului: „mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Spirit, învățându-le să păzească toate câte v-am poruncit” (Matei 28, 19-20). Răspunsul liber dat de om Cuvântului lui Dumnezeu, este *credința*. Dar acest Cuvânt rodește într-un anumit ambient cultural, este trăit de oameni vorbitori de o anumită limbă, de oameni care au o istorie specifică, de un neam care are personalități ce au jucat un rol important pentru poporul respectiv, un popor care își construiește o spiritualitate proprie, ajungându-se în cele din urmă la un mod specific de a-L iubi pe Dumnezeu, de a se

ruga, de a celebra Liturghia sau de a-I arăta iubirea pe care inimile oamenilor o înalță către Domnul. Însă toate neamurile, Bisericile de toate riturile, fac parte dintr-un singur Trup mistic, din unica Biserică sfântă, catolică și apostolică. Biserica este o unitate a poporului lui Dumnezeu mântuit prin jertfa Mântuitorului, imaginea vie, istorică, a Împărăției lui Dumnezeu care va ajunge la plinătate atunci când toți oamenii mântuiți vor șede de-a dreapta dreptului Judecător. Aceeași Biserică este și o diversitate a neamurilor, culturilor și civilizațiilor fiecăruia în parte, un câmp plin de flori colorate, fiecare cu frumusețea și gingășia sa proprie.

Astfel trebuie înțeleasă Biserica una, sfântă, catolică și apostolică. Apoi, trebuie să înțelegem că suntem ortodocși. A fi ortodox nu înseamnă a face parte dintr-o Biserică desprinsă din sânul Bisericii Catolice, ci a a fi „drept măritor”,

adică a mărturisi *Crezul* și a interpreta adevărurile de credință așa cum le-au făcut și Părinții Bisericii împreună cu Papa, urmașul Sfântului Petru, cel care a vegheat asupra învățaturii Bisericii, astfel încât în primul Mileniu creștin, atunci când în Răsărit erau numeroase dispute teologice, intervenția păstorului Romei, „*primum inter pares*” – primul între egali, dintre păstorii Bisericii, a făcut ca Roma să fie garantul ortodoxiei, așa cum și Mircea Eliade recunoștea fără părtinire în tratatul său de istorie a religiilor. Cine nu ar fi „ortodox” în sensul real al cuvântului, ar fi eretic, adică un rătăcit care nu înțelege Adevărul revelat de Dumnezeu, însă această ortodoxie a credinței o găsim neștirbită în Biserica una, sfântă, catolică și apostolică. Suntem catolici în măsura în care mărturisim dreapta credință și suntem împreună cu frații tuturor Bisericilor răspândite pe întregul pământ care recunosc unitatea Bisericii și îl recunosc pe Sfântul Părinte drept urmaș al Sfântului Petru, care împreună cu Episcopii – Păstorii, tuturor neamurilor, formează un unic Colegiu după modelul Sfântului Petru și al celorleți Apostoli din Biserica primară.

Din păcate, ambițiile omenești au rupt Orientul creștin de Occident, istoria zbuciumată a creștinilor răsăriteni, încolțiți mereu de un islam aflat în expansiune, făcând ca Bisericile lor să se separe și să se închidă în sine, apărându-și fiecare credința și ființa popoarelor lor în fața arabilor, a turcilor sau a tătarilor, care le-au amenințat de-a lungul timpurilor. Schisma din anul 1054 și condițiile istorice ale răsăritenilor, au făcut ca Bisericile să se izoleze unele față de altele și să se desprindă din unitatea Bisericii Catolice. Dar au fost creștini care au făcut pași pe calea reconcilierii și refacerii unității Bisericii. La Conciliile din Basel, Ferrara și Florența (1431-1445) s-a refăcut pentru scurt timp unitatea dintre răsăriteni și apuseni, însă cel mai important lucru este că pentru prima dată

după schisma din 1054 Patriarhul Constantinopolului și Papa au ajuns la consens și s-au pus bazele refacerii unității Bisericii. Și astfel o parte a Bisericilor din Răsărit au reintrat treptat în unitatea deplină a Bisericii Catolice, încercând să refacă unitatea Trupului mistic al lui Isus Hristos după voința Mântuitorului „ca toți să fie una” (Ioan 17).

În anul 1595 ierarhii Bisericii Bieloruse și Ucrainene în frunte cu Mitropolitul Kievului se uneau cu Roma, apărând astfel prima mare Biserică greco-catolică, fiind urmată în anul 1700 în Transilvania de Biserica românilor, care devenea Biserica Română Unită cu Roma. Ierarhii au dorit ca Biserica să fie una, iar frații în Domnul să se poată ruga împreună indiferent de apartenența la o Biserică locală sau alta, fiind uniți în Spiritul Adevăului și iubirii divine.

Dar a trăi în unitate înseamnă și a da mărturie de credință, *martyria* (mărturisirea credinței) fiind una din îndatoririle creștinilor, o îndatorire pe care greco-catolicii și-a îndeplinit-o uneori cu prețul vieții, mărturia supremă a credinței în Dumnezeu și în Hristos. În anul 1622 era martirizat de către dușmanii unității sfântul Arhiepiscop al Poloțkului, Iosafat Kunțevici, greco-catolicii ucraineni și bieloruși fiind persecutați de Rusia țaristă în timpul schimbărilor repetate a granițelor statale, de-a lungul secolelor XVII-XIX. Secolul XX este și secolul martirilor, greco-catolicii fiind chemați din nou la mărturisirea eroică a credinței în unitatea Bisericii, Biserica Română Unită cu Roma dând și ea la rândul ei martiri și mărturisitori, de la ierarhi și preoți până la credincioșii care pentru crezul lor au sfârșit în închisorile comuniste. Biserica a continuat să se roage în catacombe, a continuat să-și hirotonească preoți și ierarhi, până când a sosit și clipa ieșirii la lumină, un moment de speranță și de bucurie, umbrit de noi necazuri și suferințe, însă un moment în care suntem

chemați la o nouă mărturie de credință, la un alt tip de martiriu.

După ce ne-am recăpătat libertatea de a ne practica credința, Biserica Română Unită cu Roma este chemată să-și mărturisească credința și să-și săvârșească apostolatul încredințat de Isus Bisericii sale. Suntem chemați să ne trăim credința și o transmitem copiilor și nepoților, să trăim în iubire și unitate, astfel încât cei care ne văd să recunoască Spiritul Sfânt care unește și însuflețește comunitatea Bisericii. Astfel vom fi lumini călăuzitoare, oameni care în lumea în care trăim dăm mărturie despre Dumnezeu și despre Împărăția lui Dumnezeu care este prezentă în mijlocul nostru în mod real, chiar dacă încă se contruiește și se îndreaptă spre desăvârșire. Omenirea este în căutarea unui drum propriu și are nevoie de o etică a vieții care să respecte dreptul la viață și demnitatea ființei umane, ori numai Dumnezeu este stăpânul vieții și al întregii creații, de aceea numai noi, creștinii, suntem capabili de a-i învăța pe alții adevăratele valori și calea mântuirii.

Suntem chemați și să transmitem tuturor valorile unității și solidarității creștine, să arătăm fraților români că unitatea depășește granițele unui stat, unei națiuni sau a unei confesiuni, dar și celorlalți să le arătăm frumusețea spiritualității române, să le facem cunoscută teologia și preocupările pentru unitate pe care ierarhii și teologii Bisericii Române Unite le-au avut de-a lungul timpului și le-au consemnat în scrieri sau le-au transmis prin învățături sau predici românilor ardeleni.

Dar mai presus de orice suntem chemați să dăm mărturie de credință catolică, să dăm mărturie lumii despre Adevăr și să devenim apostoli ai unității, arătând tuturor că suntem una, după voința Mântuitorului. De aceea suntem creștini, suntem membri ai Bisericii române, suntem în unitate cu frații creștini de pretutindeni, suntem greco-catolici.

Pr. Lect. Dr. Alexandru Buzalic

TEOLOGIE

De ce suntem greco-catolici?

Sintetizând un răspuns la această întrebare, erudiții Clemente Plaianu și Silvestru Augustin Prunduș, au spus:

“Pentru că:

- facem parte din Biserica universală, Una, Sfântă, Catolică și Apostolică, împreună cu popoarele civilizate și culte ale lumii, sub jurisdicția Papei de la Roma, urmașul legitim al Sfântului Apostol Petru, PIATRA pe care a fost constituită Biserica lui Cristos;

- în Biserica Romei sunt toate popoarele latine și, fiind și noi latini, de origine romană și nu asiatică, aici ne este locul;

- la 1700 părinții noștri nu au trecut la religia catolică a Romei, ci *au revenit, s-au întors*, la credința Bisericii universale, în care au fost străbunii lor în primul mileniu creștin și din care au fost ruși datorită aceluia “fatal destin al istoriei”, orientalizați și trecuți la schisma din 1054, fără știrea și voia lor, datorită slavizării prin bulgari;

- Unirea de la 1700 ne-a salvat ființa națională de la calvinizare, sârbizare, rusificare, grecizare etc. Ne-a readus în Europa. Ne-a conștientizat că suntem popor de gintă nobilă, a generat și promovat lupta noastră de emancipare și

eliberare națională, care, în 1918, a încoronat activitatea de sute de ani a străbunilor noștri prin crearea statului unitar român, România Mare;

- cinstim jertfa și testamentul martiric al ierarhilor greco-catolici, a preoților și credincioșilor, care și-au riscat sau chiar și-au dat viața pentru credință și au respins blidul de linte oferit pentru a-și vinde moștenirea.

- Suntem europeni și vrem să rămânem în Europa.”.(vol.”De de suntem graco-catolici”, Ed.Viața Creștină, Cluj-Napoca, 1999, p.19).

Adăugăm acestei sinteze câteva precizări sub titlurile: *Încreștinarea românilor prin Apostolul Andrei; Ordinul împărătesc”să se taie limba”;* Urmările Unirii de la 1700 și Dreptul la opțiune

1) **Încreștinarea românilor prin Apostolul Andrei**

Sfântul Apostol Andrei, fratele corifeului apostolilor Mântuitorului – Sf. Petru, a vestit cuvântul Evangheliei și prin cetățile grecești, populate și de negustori evrei, de pe litoralul dobrogean, la scurt timp după Înălțarea Domnului din anul 33. Știm că Dobrogea intrase sub stăpânire romană, începând cu anul 46 d. Cr. Printre soldații și coloniștii romani puteau fi și creștini. La trecerea sa prin Scitia Mică, nu-i exclus ca Sf. Andrei să fi întemeiat, acolo, comunități creștine. Biserica Greco-catolică nu neagă acest fapt, căci a înscris în calendar, pe 30 noiembrie, sărbătoarea: **„Sf. Andrei «primul chemat»; a predicat în Scytia Minor (Dobrogea) în sec. I”**, admitând, deci, în mod oficial, că Apostol Andrei a făcut un început al încreștinării în micul teritoriu de la Marea Neagră ; cu precizarea de mai sus : în cetăți grecești cu negustori evrei. Și să nu uităm că atunci era *„o singură Biserică creștină, catolică, pentru că era universală și sub ascultarea Sfântului Apostol Petru,*

temelia lăsată de Cristos Bisericii; deci, începutul încreștinării strămoșilor noștri în Dobrogea, la predica Sfântului Apostol Andrei, a fost un început de creștinism catolic, în legătură eclezială cu primul Papă, Sf. Apostol Petru” (Anton Moisin, *„O gravă lovitură dată neamului românesc...”* Sibiu, 1996, p.122).

Așadar :

- Petru era « verhovnicul apostolilor » (în terminologia orientală) sau « vicarul lui Cristos » (în terminologia occidentală).

- Andrei era fratele lui Petru, nu dușmanul lui ; era unul din Apostolii lui Cristos, nu ortodox fundamentalist.

- Legătura Apostolului Andrei cu *„înceștinarea românilor”* se rezumă la cea amintită mai sus.

-Nu poate fi vorba de «români », căci încă nici nu se născuse viitorul împărat al Romei, Traian, promotorul nașterii la Nord de Dunăre a acestui nou popor.

Cât despre începutul încreștinării pe marele teritoriu al fostei Dacii Regale se poate vorbi doar în perioada 106-271 (nu pe timpul Sf. Andrei!), când *„creștinismul a fost adus în chip firesc de cei dintâi coloniști romani”* (N. Iorga, *„Istoria României”*, București, 1919, p. 31), care s-au așezat în Banat, Oltenia, Transilvania Centrală și Vestul Munteniei. Știm că această încreștinare s-a făcut în limba latină, căci *„în majoritatea lor, trupele auxiliare din Dacia erau originare din provinciile de limbă latină ale imperiului”* (M. Macrea, *„Organizarea Militară a Provinciei Dacia”*, p. 372).

Iar despre **înceștinarea în masă** se poate vorbi numai după Edictul de la Milan (313), în secolele IV și V, prin misionarismul organizat de episcopiile sud-dunărene, marele misionar al strămoșilor noștri fiind Sf. Niceta, episcop latin de origine dacică, *„doctor al Bisericii”*, sărbătorit de greco-catolici la 7

ianuarie sub titulatura: **Sf. Nicetas de Remesiana, apostolul dacoromanilor (+cca 420).**

De-abia acum se poate vorbi de încreștinarea decisivă, în masă, a locuitorilor din Dacia Regală, deci până în Moldova carpilor, în Maramureșul costobocilor și în Crișana dacilor liberi. Despre Sf. Niceta știm că :

- a săvârșit serviciile divine în limba latină (fapt recunoscut și de istoricii ortodocși Gh. Moisescu, Șt. Lupșa, Alex. Filipescu, în I.B.R., București, 1957, p.73),

-a scris și a cântat imne latine (din care „*Pe tine te laudăm...*” se cântă și azi!),

-a liturghisit în varianta daco-latină a ritului latin, cu elemente din vechile scheme liturgice apostolice, penetrate în scheletul primar al tuturor riturilor, care s-au îmbogățit, cu timpul, prin adaosuri de lecturi biblice, rugăciuni și cântări compuse în Bisericile locale (vezi Al. L. Tăutu, Opere, I, Ritul Sf. Niceta Episcop al Remesianei) ;

-prietenul său, Sf. Paulin, cu care s-a întâlnit în Italia, la Nola și la Sf. Părinte în Roma, îl omagiază, în Carmen XVII și Carmen XXVII, din care spicuim această închinare:

„*Prin tine toți barbarii din acele regiuni tăcute*

Învață să laude pe Cristos

Cu inimi Romane și să trăiască în curăție

Și plăcută pace.

Laudă ție, Niceta, bună slugă a lui Cristos

Care ți-a dat darul ca pietrele să le transformi în stele

Și din jgheaburi să edifice Temple vii”. (A nu se confunda cu Sf. Nichita Gotul, pomenit în sinaxarul constantinopolitan la 15 septembrie; Sf. Niceta este trecut numai în sinaxarele apusene).

Așadar, așa **s-a născut creștin** poporul român. Așa latinitatea catolică,

etnolingvistică și spirituală, a dat ființei lui acea identitate viguroasă, pe care nu au putut-o frânge, chiar dacă au îndoit-o sau au tăvălit-o, prin vremuri, slavii (sec. VII), bulgarii (sec. IX-XI) și alții..., care au impus limba și ritul slav până în secolul al XVII-lea, căci „*așa ne-a fost fatalul destin al istoriei*”, (D. Onciul, Orig. Princip., p. 140).

Revenirea la **credința strămoșilor**, catolică, în anul 1700, nu a fost decât corolarul istoric al peregrinajului românilor care, chiar dacă după Schisma grecească de la 1054 au fost alipiți Constantinopolului, nu au conținut, prin secole, eforturile de revenire la Roma, *acasă*:

- la 1204 sub Ioniță Assan,
- în 1274 la Lyon,
- la 1370 sub Lațcu,
- la 1369 în Țara Oașului,
- la Ferrara-Florența în 1439 prin mitropolitul Damian,
- la 1588 prin Petru Șchiopul etc. (v. „*Cele 12 Uniri cu Roma din istoria neamului românesc*”, la A. Moisin, o.c., p. 172-178).

Față de aceste realități istorice, afirmațiile „*român = ortodox*” sau „*suntem ortodocși din leagăn, pentru că ne-a încreștinat Sf. Andrei*” (ortodoxul?!) – sunt năzbâtii, emise (mai ales după anularea, în Decembrie 1989, a Decretului 358/1948), de la vârfurile Ortodoxiei românești, până la ultimul călugăr pravoslavnic.

Or, a propaga „*ex cathedra*” asemenea bazaconii este egal cu a afirma prezumția de imbecilitate națională, a ne considera nu numai (precum zicea «*cucuveaua din Dămăroaia*», Silviu Brucan) – *stupid people*, ci o adunătură de analfabeți creați în eprubetă, fără părinți și strămoși cărturari; gata-gata să fim înscriși în catalogul... unei Școli Naționale pentru Deficienți în Dealul Mitropoliei din București.

Cui prodest? Românilor – nu!

2) „Să i se taie limba”

În istoria popoarelor cuvintele, expresiile, sintagmele își au și ele istoria lor... Din cronica bulgărească "Țarstvenica" tipărită la Buda în 1844 și cuprinzând biografiile domnitorilor bulgari, istoricul A.D. Xenopol traduce și citează (cuvintele din paranteze ne aparțin, R.P.): *"Teofilact venind de la Ohrida a ajuns patriarh (ortodox) la Târnov și a curățit Bulgaria de eresuri (alte credințe decât cea ortodoxă).*

După aceea a invitat (1-a îndemnat) pe împăratul Asan (întemeietorul Imperiului româno-bulgar 1187-1396) de a trecut în Vlahia (Țara Românească) să o cucerească și să o curețe (fără comentarii) de erezul roman (credința catolică a băștinașilor, "strămoșii noștri", care erau catolici și aparțineau administrativ-eclizial de arhiepiscopul de Tesalonic, care era "vicar al Papei de la Roma în episcopiile din Peninsula Balcanică și Dacia Aureliană"). Și Asan s-a dus (cu forța armată) a supus amândouă Valahiile sub stăpânirea sa și a silit pe vlahi care, până atunci, citeau în limba latină (română), să lase mărturisirea romană (de la Roma, catolică) și să nu citească în limba latină ci pe bulgară. Și a poruncit ca celui ce va citi în limba latină să i se taie (popii) limba (subl. R.P.). Și de atunci vlahii (românii) au început a citi ("a boscorodi") bulgărește" (citată reproduș și de Episcopul Melchisedec în "Uricariu", III, pag. 107). Apoi, savantul A.D.Xenopol (ortodox cinstit) comentează: "Înrâurirea Bisericii bulgărești asupra minții și dezvoltării poporului român, care ținu aproape opt veacuri, fu din cele mai dăunătoare. Limba slavă și formele ei apăsau ca un munte asupra minții poporului român... Poporul român moștenise de la romani elementul de căpetenie din care se zămislise limba sa neolatină și religia creștină (catolică).. Introducerea limbii slavone în Biserica și Statul român împiedică pentru secolii

îndelungați reînnoirea firului cultural, rupt prin violența năvălirii" (Istoria Românilor din Dacia Traiană, Iași, 1889; pentru detalii consultați ediția a III-a, ed.Carteia Românească, București, vol.II pg.119-124).

(N. B : Arc peste timp, în l698, la Târgoviște, patriarhul Dositei al Ierusalimului, consecvent cu predecesorii, va ordona nou-hirotonitului episcop român Atanasie ca, reîntors în Ardeal, "sfintele slujbe să fie citite numai în slavonește sau elilnește, iar nu pe românește sau în alt chip". Numai că Atanasie va purcede la realizarea salvatorului act de la 1700 -revenirea la Unirea cu Roma!).

Cu multă cruzime și frecvent trebuie să se fi aplicat ordinul patriarhului ortodox de Târnovo și al împăratului Asan, din moment ce amintirea acestei crunte pedepse dăinuie până azi, în amenințarea părinților pentru copii: "taie popa limba"!

3) Urmările Unirii de la 1700

Bogate și perene sunt roadele Unirii cu Roma de la 1700, atât pentru Biserica, cât și pentru întreg Neamul românesc.Iată doar câteva:

- reîntoarcerea la credința catolică a strămoșilor;
- reînsuflețirea și luminarea vieții spirituale;
- înfiiințarea primelor școli cu predare în limba română;
- întroducerea alfabetului latin în locul celui slavon;
- acces la cultura europeană;
- deșteptarea conștiinței naționale prin demonstrarea latinității;
- Blajul devine "Mica Romă" (M.Eminescu); în 1755, la numai un an de la deschiderea școlilor, se aflau aici trei sute de elevi, mulți fii de țărani, cărora li se dădea zilnic pâine gratuită ("țipăi"), iar în dumineci și sărbători episcopul Petru Pavel Aron „le dădea și fiertură". (Așa făceau vlădicii greco-catolici ardeleni, în timp ce în

Moldova și Muntenia folosirea literelor latine era socotită o trădare a Ortodoxiei. *"Literatura română nu putea porni de la aceștia, care cântau pe bulgărești până și isprăvile lui Ștefan Cel Mare"*, scria Nicolae Iorga. Iar mitropolitul ortodox Andrei Șaguna de la Sibiu rupea cererile studenților care-i cereau bursă (stipendiu) dacă acestea erau scrise cu litere latine: *"Ce, pe astfel de scrisori să-ți dau eu ție stipendiul? Ție, care vrei să bagi literele latinești în Biserica mea?"* (apud I.Ploscaru)).

-De la greco-catolicii Blajului *"a răsărit soarele românilor"* (Ion Heliade Rădulescu). *"Trebuie să știți că descoperirea noastră națională ne-a venit de dincolo, de peste Carpați, prin acei români care au fost trimiși la Roma, unde au învățat să fie români!"* (I.C.Brătianu, 4 dec.1881).

- Corifeii Școlii Ardelene, *"cavaleri ai idealului național"* (N.Iorga), *"au săvârșit minunea resurecției poporului român și au imprimat direcția în care avea să se dezvolte spiritul public în tot cursul deceniilor următoare"* (Sextil Pușcariu).

-Gheorghe Lazăr întemeiază prima școală românească în București (Sf.Sava, 1818).

- Aron Pumnul, școlit la Blaj și la Viena, este primul profesor de limba română în Cernăuți.

-Gheorghe Asachi (1788-1869), cu studii în Polonia, Viena și Italia, deschide prima școală românească în Iași.

"Fie numele lor în veci binecuvântate..., pentru tot ce s-a înfăptuit între zidurile venerabile ale acestei cetăți (Blajul), de unde ne-a venit și arde încă lumina conștiinței noastre" (Victor Eftimiu, 1923).

Așadar, prin Unirea de 1700 s-a reînnotat firul istoriei, a cărei fatalitate ne-a rupt de popoarele Europei catolice, fiind obligați să practicăm o limbă străină de sufletul românilor și să rămânem în ruptura orientală ortodoxă aproape o mie de ani...Prin Unire am revenit la credința

cu adevărat ortodoxă pe care au avut-o și marii sfinți orientali nedespărțiți de Roma.

4) Dreptul la opțiune

Înțeleptul Petre Țuțea, după propria-i confesare din anul 1991, *"român prin vocație"*, fiu de preot ortodox din Boteni – Muscel, afirmă că, în conștiință este **catolic**. Justificarea lapidară *"eu nu pot fi de aceeași religie cu bulgarii, sârbii și rușii"*, dezvăluie doar o parte a motivației, a opțiunii sale pentru catolicism.

Reperere de neclintit ale credinței sale – *"Dumnezeu și neamul meu"*, l-au făcut să opteze pentru luminile civilizației europene catolice și să reflecteze cu amar asupra tenebrelor ce ne-au apăsătorit, secole, prin dominația bulgară și sârbească, dar mai ales asupra pericolului panslavist al Moscovei care, prin Biserica Ortodoxă, nu este nici astăzi mai puțin nevătămător (spre pildă, din cauza rușilor, noi nici astăzi nu putem serba Paștile la data corectă, deodată cu toate popoarele latine). Aceste *"neamuri"* slave, copleșitoare, ne-au rupt brutal de Roma, după secole de creștinism catolic; căci, până în 860 încă aparțineam bisericește de arhiepiscopul de Tesalonic, care era vicar al Papei în diecezele din Peninsula Balcanică și Dacia Aureliană. De-abia când Asan (precizează A. D. Xenopol) *"a supus amândouă Vlahiile sub stăpânirea sa, a silit pe vlahii care, până atunci citeau în limba latină, să lase mărturisirea romană/ catolică/ și să nu citească în limba latină, ci în cea bulgărească. Și a poruncit ca celui ce va citi în limba latină să i se taie limba"*. („Ist. Românilor”, ed. IV, București, 1985, v. I, p. 298-299, citând din „Țarstwenika ili istoriia bolgarskaia”, Buda, 1844).

Deci **trecerea de la catolicism la ortodoxism a fost un act silnic**, prin violența năvălirii **și cu urmări dezastruoase** pentru opt secole de istorie românească *"subdezvoltată"* (il cităm tot pe A. D. Xenopol): *"Limba slavă*

și formele culturale legate de ea apăsau ca un munte asupra minții poporului român;... această înăbușire a gândirii românești ținu timpul uriaș de aproape opt veacuri (900-1650);...poporul român moștenise de la romani elementul de căpetenie din care se zămislise limba sa neolatină și religia creștină; ... introducerea limbii slave în Biserica și Statul Român, au împiedicat pentru secole reînnoirea firului cultural, rupt prin violența năvălirii”(id. ibid.).

Reînnoirea a fost apoi oprită, în Țara Românească și Moldova, de grecizarea cultului prin hulpavii ierarhi pribegi ai Bizanțului ocupat de turci, călugări greci care, la un moment dat dețineau o treime din suprafața agricolă a țării; meteahnă fanariotă prelungită de pe la 1698 (când lui Atanasie, la București, grecul, care deținea în Țara Românească 177 moșii „închinate”, patriarhul Dositei al Ierusalimului, la hirotonire îi dă ordin scris: „Sfintele slujbe să fie citite numai în slavonește sau elinește (grecește), iar nu pe românește sau în alt chip, deoarece limba română e puțină și îngustă...” (id. ibid., p. 63), până astăzi, în 2008, când bunurile „închinate” de Stalin și Gheorghiu-Dej patriarhului Justinian Marina continuă să le dețină teoctistizata Biserică Ortodoxă Română.

Și oricare alt român cu minte, nu numai Petre Țuțea, „se teme de greci și când vin cu daruri”(Timeo danaos et dona ferentes), căci toți cei care aud trâmbițele deșteptării neamului românesc nu pot gândi altfel; pentru că din glia sfințită cu sânge de martiri, răsar, vrând-nevrând, și vin spre judecata istoriei – faptele trădării lui Dumnezeu și a neamului meu, de către ierarhia ortodoxă, de ieri și de azi. Iată doar câteva:

1. În Transilvania secolului XVII, ierarhia ortodoxă, servilă statului, după modelul celei bizantine, a fost **coautoarea calvinizării și maghiarizării sutelor de mii de suflete românești** (Al. Grama,

Instituțiile calvinești în B.R. ..., Blaj, 1885, p. 387); încât la 1700 revenirea la Biserica Romei s-a făcut „de la o Biserică calvină și nu ortodoxă” (academicianul D. Prodan, Unirea cu Biserica Romei în 1700, T.R. nr.15/aug. 1991).

2. În Țările Române, ierarhia ortodoxă nu fusese nici mai patriotă, nici mai creștină: după anul 1453, când Constantinopolul cade sub turci (împlinindu-se dorința prințului „ortodox” care prefera turbanul turcesc tiarei papale!), o mulțime de călugări și arhierii greci pripășiți la noi au primit peste „75 de mănăstiri cu 561 moșii, care constituiau a cincea parte din Țara Românească... La aceste pagube materiale se adăugau mai rău cele morale, pricinuite poporului nostru. Călugării greci petreceau în destrăbălări, aduceau femei la mănăstire, făceau beții și de multe ori, prin acte false, încercau să câștige noi averi. S-au văzut călugări, chiar jefuind lăcașuri sfinte... Ah, călugării, înalți prelați ai Constantinopolului, și din celelalte patriarhii, veneau în țară pentru câte o săptămână și ședeau câte doi ani. **Au furat țara luându-i moșiile, făcând liturghii, niciodată mai jos (mai ieftin) de zece galbeni... Datorită lor, aveau grecii la Iași și București cele mai falnice școli de limbă și cultură greacă, pe când românii tânjeau ca vai de ei...”** (G. M. Ionescu, Influența culturii grecești, București, 1900, cit. apud. I. Ploscaru, o.c., p. 33).

3. Andrei Șaguna, „românul”, marele prototip sibian, cu însuși mâna sa sfințită **a înșfăcat-o pe Doamna Moșilor**, Ecaterina Varga, și a predat-o autorităților străine, de ocupație... Fără comentarii.

4. Miron Romanul, mitropolit al Sibiului, a înființat **primul P.C.R. din istoria României** (Partidul Constituțional Român, alături de Partidul Liberal Maghiar), al cărui program recunoștea dualismul austro-ungar și unirea Transilvaniei cu Ungaria, împotriva

programului fraților de sânge din Partidul Național, condus de greco-catolicii Gheorghe Pop de Băsești și Dr. Vasile Lucaciu „*Leul de la Șișești*” (v. Blaga Mihoc, Un P.C.R. din anul 1884, rev. Familia, nr. 2-3/1996, p. 108-111). Trădare, trădare, dar s-o știm și noi...

5. În 8 septembrie 1916 (ca să întineze praznicul Nașterii Preacuratei Fecioare și imnul ostașilor români „*Treceți batalioane române, Carpații!*” pentru eliberarea fraților de sub ocupația ungurească?!), în chiar acea sfântă zi, întregul episcopat ortodox din Ardeal (Vasile Mangra, mitropolit de Sibiu; Ioan Papp, episcopul Aradului și Dr. Miron Cristea, episcopul Caransebeșului, care, culmea batjocurii, va fi uns patriarh al României Mari...), au semnat și au dat publicității **odioasa „Circulară” nr. 2602/1916** către toate parohiile ortodoxe:

„România, căreia i-a dat ființă **Patria noastră Maghiară**, căci Radu-Negru de la Făgăraș a întemeiat Principatul Țării Românești, Dragoș din Maramureș a întemeiat Principatul Moldovei și cu sprijinul Monarhiei Habsburgice s-a ridicat și s-a întărit România liberă și independentă...

România, spre marea noastră durere, a călcat făgăduiala de credință, a rupt pecețile tratatului în chip perfid, a ridicat armele asupra Patriei noastre (Ungaria) și a înălțatului nostru Împărat și Rege...

Da, frații de ieri (românii din Principate) astăzi, prin voința și faptele lor păcătoase și nelegitime (trecerea Carpaților) s-au făcut, pentru noi, (în) cei mai urgisiți dușmani, asupra cărora glasul sângelui și legea firii poruncește să-ți ridici brațul fără milă... Față de noul dușman (România), care râvnește în chip atât de păcătos la știrbirea și stricarea hotarelor Patriei noastre, veți ști să luptați, cu aceeași îndârjire, vitejie și

credință cu care eroii noștri au sfărâmat cetățile de granit de la Ivangorod...

Fiți cu încredere că în ziua judecății și răsplătirii Majestatea Sa Înălțatul Împărat și Rege, împreună cu luminatul Guvern Ungar, nu vor întârzia a vă răsplăti după merit credința și vitejia cu care ați apărat Tronul și Patria” (Blaga Mihoc, „*Insinuarea falsului istoriografic*”, Oradea, 1996, p. 41-43).

Deși au asemenea precursori, episcopii ortodocși de azi emit „*pastorale*”, în care spun că greco-catolicii sunt cei ce ne vând unguirilor. Gros obraz mai au unele bărbi!

6. În vara anului 1948 la **sinodul panortodox de la Moscova**, noul patriarh al României, Justinian, („*papa Ionică*”, complicele evadării din lagăr al tovarășului Gh. Gheorghiu-Dej, răsplătit de acesta, pentru acest lucru, cu jilțul de șef al B.O.R.) și-a luat angajamentul în fața mitropoliților ruși cu „*bărbi lipite*”, ca „*unirea cu Roma să nu mai existe în toamna acestui an...*”.

7. În toamna aceluiași an, ierarhii B.O.R. (v. Ion Mureșan, „*Orgoliul de a participa la Marea Schismă*”, rev. Vatra, nr. 10/1996, p. 60), au spus episcopilor și preoților greco-catolici: „**ieșiți din bisericile voastre, căci vă vom adăposti în închisorile noastre**”, amenajate special pentru exterminarea voastră, la mănăstirea Dragoslavele și la Cheia, apoi la Gherla, Canal, Aiud, Sighet și în ... cimitirul fără cruci...

Unii din cei mai zeloși „*paznici*” de la așezămintele ortodoxe de încarcerare urmând a fi copios răsplătiți: călugărașul Gherasim a primit toiagul episcopal al Râmnicului, iar arhimandritul Teoctist Arăpaș cârja de mitropolit al Moldovei... „*Și această ciură-n lume și aceste creaturi/ Nici rușine n-au să ieie în smintitele lor guri*” (M. Eminescu, „*Scrisoarea a III-a*”).

Asemănare între 1948 și 1700 nu există. Pentru că :

Actul de la 1700 a fost **canonic** (d.p.d.v. bisericesc) și **legal** (d.p.d.v. juridic); pentru că timp de peste patru ani, din 1697 până în 1701, sub păstorirea a doi episcopi, Teofil și Atanasie, prin cinci Acte sinodale, din 1697, 1698, 1699, 1700, 1701, protopopii și preoții de atunci au hotărât **reîntoarcerea** în sânul Bisericii Romei (părăsită silnic, după ce am fost aserviți de bulgari), iar autoritatea de stat, prin două Decrete imperiale (14 aprilie 1698 și 28 august 1699) a oferit românilor posibilitatea de a se **uni** cu oricare din Bisericile „recepte”, ori de a rămâne ortodocși. Opțiune liberă. Deci, generația de la 1700, canonic și legal a salvat ortodoxia transilvană de la pieirea prin calvinizare (și poporul român de la deznaționalizare) și a replantat-o în ortodoxia catolică a Romei (aliniindu-i pe români între neamurile latine).

În schimb, actul de la 1948 este **illegal**, pentru că a fost un act samavolnic, de suprimare a unei Biserici naționale, și **necanonic**, pentru că nici un singur episcop greco-catolic nu a trecut (nici de bunăvoie, nici silit) la Ortodoxie, iar listele cu mireni „reveniți” sunt falsuri notorii.

Și au trecut aproape 60 de ani. Greco-catolicii... pe Golgota, călăii... în pretoriu.

8. După 1989 aceeași ierarhie ortodoxă a grăit: „Ieșiți afară din închisorile noastre, dar **în bisericile voastre nu aveți ce căuta**”, (Ion Mureșan, ibid.). După 18 ani de la Revoluție, episcopi și preoți greco-catolici mai oficiază Misterul Euharistic duminical și în unele spații improprii, în timp ce biserici greco-catolice (a doua biserică din sat), barate cu drugi de fier și închise cu lacăte, sunt populate de șoareci și păianjeni, pripășiți și prășiți în anii ortodoxiei biruitoare. „Nu le vindem ungarilor!”, adică greco-catolicilor, pe care, pentru că au fost români

neortodocși, i-am închis în '48, iar acum îi ținem... afară!

9. Cărdășia B.O.R. cu Dej și Ceaușescu a continuat „*firesc*” cu Ion Iliescu. Ieșit din gaura în care s-a ascuns, ca șobolanii la cutremur (pentru înfierarea publică a huliganilor de la Timișoara, în ton cu Geniul Carpaților din Scornicești!), imediat ce și-a dat seama că la vârf nu s-au schimbat stăpânii, ci doar titulatura, din PCR în FSN, preafericitul Teoctist s-a reșezat comod în jilț și a dispus tuturor ortodocșilor de pe cuprinsul României (în februarie 1991) :

„Să se constituie în fiecare parohie un comitet de **susținere a Frontului Salvării Naționale**, sub conducerea preoților, care sunt chemați ca prin predici, conferințe și sfaturi să susțină noul program de guvernare.

Să se constituie un fond de solidaritate creștină a Bisericii Ortodoxe Române, în scopul sprijinirii acțiunilor FSN.

Binecuvântăm și felicităm pe credincioșii care sunt de pe acum angajați în asemenea acțiuni...” (cit. apud. Adrian Hamzea, „Coborând în colbul istoriei...”, rev. Vatra nr. 10/1996, p. 61-63).

În același friguros februarie 1991, și cel mai mare teolog al Ortodoxiei, Dumitru Stăniloae, în loc să-și asume jalnica stare a B.O.R., „cabora la nivelul unei pledoarii sprijinită pe miopie, suficiență și dezarticularea oricărei perspective istorice, încredințând eterului (la Radio România) mesaje aseasonate după... călugărul Sofronie:

«În lumea creștinismului mărginit și uscat al Occidentului catolic, ieșit din barbaria (?) peste care s-a suprapus raționalismul și tehnologia, Papa face, desface și învârte tainele... Numai lumina ortodoxiei răsăritene poate oferi Occidentului șansa mântuirii». Mântuire pe care i-ar garanta-o și slujbașul de odinioară al patriarhiei – pe nume Teoctist Arăpașu – care superviza pe vremuri grupul de anchetatori ai

securității ce se „ocupa” de episcopii greco-catolici arestați” (id. ibid.).

Nu degeaba l-a onorat, cu citirea discursului de recepție la Academia Română, pe marele dogmatist ortodox român Dumitru Stăniloae, chiar marele ortodox ateu român C. Ionescu-Gulian, apropiatul colaborator al fostului ideolog șef al CC al PCR, Leonte Răutu. *Eiusdem farinae?*

Istoria a consemnat că poporul român teoctistizat l-a ales în fruntea sa pe liber-cugetătorul declarat Ion Iliescu, dovedind că este aproape în unanimitate un popor ortodox-ateu, în anul mântuirii 1992, iar ideologia comunistă continuă și în anul 2008 să-i țină pe o parte din români departe de luminile democrației.

10. Deși în campania electorală din 1996 Adrian Năstase, adjunctul Iliescului, pedala pe aceeași lozincă: *„Nu poate fi bun român, decât un pedeserist ortodox”*, iar emisiunile diversioniste ale TVR îl secondau cu slogane: *„Ostașii noștri și-au dat viața pentru ca acest pământ să rămână românesc și ortodox”* (de parcă, în 1940-1945, marea majoritate a românilor din Transilvania nu ar fi fost greco-catolici, apud id. ibid.), la alegerile din noiembrie, Ardealul și-a impus crezul moștenit de la Iuliu Maniu și Corneliu Coposu, determinând, prin vot, înlăturarea regimului ateo-ortodoxo-iliescian. Păcat că l-au înlăturat numai de la cârma țării, dar puterea nu i-au luat-o, nu l-au învins. Căci nu *„s-au dus”* nici unul din vârfurile neocomuniste și fundamentaliste, care cu și mai mult tupeu afirmă tezele originalei social-democrații și ale compromisei Ortodoxii românești.

Acestea sunt doar câteva din motivele pentru care credem că nu numai lui Petre Țuțea îi era... penibil să spună că s-a născut ortodox. Sunt mulți, foarte mulți intelectuali români, care dezavuează fundamentalismul vârfurilor Ortodoxiei, afirmându-și răspicat opiniile pro-catolice,

inclusiv în revistele de cultură Familia, Vatra, Echinocțiu, Tribuna, etc.

Este din zi în zi tot mai evident că în spațiul transilvan au loc... mutații spre azur, în constelația sufletelor, putându-se distinge un tip uman greco-catolic, șlefuit în existența triseculară a uniților; tip în care se îngemănează cele specific eclesiale (convingerile sfinte și practicarea virtuților creștine, sub cupola de har a Bisericii), cu cele definatorii ale fenomenului greco-catolicismului (de la emanciparea socială, până la promovarea valorilor umanismului).

De aceea, sperăm că, pe măsura înaintării în cunoaștere și a trăirii în adevăr, tot românul cuminte poate ajunge la opțiunea ortodoxului Petre Țuțea: *„În spirit sunt catolic!”* (Catholic înseamnă universal; catolicismul este forma creștinismului de mâine, paradigma tare a credinței viitorului, Biserica sub cupola căreia toți intră în simfonie, fără a renunța la identitatea de rit și de neam; deși catolici, francezii sunt francezi, italienii – italieni, spaniolii –spanioli, nu francezi, etc. maghiarizați!) Dar, pentru aceasta, tot românul iubitor de Dumnezeu și de Neamul său, trebuie să spună: **„Retro Satana!”**. Iar Satana – să lepede sutana poleită, să ia sacul și cenușa... Căci, zice Scriptura: *„mare bucurie se face în cer pentru un păcătos care se pocăiește”*. Și bucuria îngerilor din cer s-ar revărsa peste *„sate și oameni din Ardeal”*, reinstaurându-se pacea și armonia de odinioară, care l-au impresionat pe Nicolae Iorga în peregrinările sale transilvane. Armonie și pace. Spre slava lui Dumnezeu și binele Neamului meu, cum ar zice Petre Țuțea înțeleptul.

Românii din toate provinciile s-au situat pe granița dintre Est și Vest și au existat între Bizanțul (mai mult moscovit decât constantinopolitan) și Roma papală. Astăzi, și în viitor, Estul rămâne *„acea parte a creștinătății pe care s-a placat comunismul”* (o spune ortodoxul

Gheorghe Iova, v. nr. 3/97 din rev. Vatra, p. 55), iar Vestul înseamnă Europa avansată, deci papalitatea. Astăzi, opțiunea românilor pentru Est sau Vest este examenul cel mai greu din istoria României. Iar România este acea patrie care, având granițele etnice până acolo unde se întinde rostirea graiului și zămislirea faptelor culturale și religioase, îi cuprinde pe toți românii, nu numai pe etnicii teoctistizați. **Această** Românie este un fenomen plural, așa cum Transilvania este un element plural; și **această** „românitate este un element plural /.../ exemplu perfect pentru ceea ce vrea să ajungă Europa” (id. ibid.).

Dar pentru ca și românii „să ajungă în Europa”, Ortodoxia românească trebuie să renunțe și să depășească hegemonia și hărțuiala confesionalistă, ca să poată aprinde focuri vii, de pace, în toți cei care vor înțelege „că pacea sufletească vine/ atunci când accepți lumea /.../ cu toate polaritățile ei opuse/ ce o țin în echilibru”

MEMORIA ACTIVĂ

Represiunea statului comunist asupra Bisericii Greco-Catolice din România

Unul din marile obiective ale regimului politic din România de inspirație moscovită a fost desființarea Bisericii Greco-Catolice. Actul revenirii credincioșilor și clericilor uniți la Biserica Ortodoxă Română a fost încurajat de factorul politic, din simplul motiv de a exercita un control cât mai riguros asupra acestora. În viziunea comuniștilor Biserica Unită trebuia adusă în „lagărul democratic”, în primul rând prin cooptarea unor reprezentanți ai clerului greco-catolic, apoi prin măsurile de rupere a legăturilor cu Vaticanul, considerat ca un focar al imperialismului occidental.

Atitudinea regimului comunist din România față de Biserica Unită a urmat îndeaproape scenariul sovietic din cazul ucrainean. Încă din toamna anului 1948

(Flaviu Cristian, Iluminare). Aceste lumini se pot aprinde numai în sufletele netraumatizate de toiagul ortodox, care-l excomunică pe preotul ce optează pentru Biserica părinților lui greco-catolici, și care-i blestemă pe creștinii ce-l urmează pe acesta..

Viitorul va fi al acelor care vor respecta creștinilor dreptul la opțiune.

Recent, atitudinea fermă a Preafericitului patriarh Daniel, care a impus membrilor Sfântului Sinod al BOR să nu pronunțe caterisirea Mitropolitului Corneanu, pentru că s-a împărtășit din același Potir cu Episcopul greco-catolic Alexandru Mesianu, trebuie salutată și considerată ca un început de normalitate.

Oricum, eu rămân un greco-catolic convins.

Cluj-Napoca, 20 iulie 2008

Preot Vasile-Romul Pop

cultelor, dar statul „grijuliu cu libertatea cultelor”, va publica în regim de urgență și va trimite prin circulare explicațiile cu privire la trecerea la cultul ortodox. Ulterior, în data de 21 octombrie, tot într-un cadru ceremonial, capul BOR va proclama la Alba Iulia ruperea de Biserica Romei. Prin acest eveniment oficial, actul revenirii la Ortodoxie, devenea „o mișcare populară cu caracter religios”. Ultimul moment, din tot acest pachet de evenimente, va fi marcat prin declararea de către Marea Adunare Națională a încetării existenței legale a Bisericii Greco-catolice în România (1 decembrie).

După această expunere sumară se pune desigur problema gradului responsabilității fiecărei părți în această acțiune. Cea mai mare parte a istoriografiei greco-catolice înclină categoric către o responsabilitate totală a Bisericii Ortodoxe Române. Însă, unele studii, bazate pe documente de arhivă și printr-o privire atentă a memorialisticii și a izvoarelor de istorie orală, aduc în atenție o serie de considerații interesante în această privință. Spre exemplu, istoricul André Kom, în studiul „Unificarea Bisericii Unite cu Biserica Ortodoxă Română în 1948”, consideră că în actul din 1948 „rolul ortodocșilor ar fi relativ modest, mai mult ritual-ceremonial și instrumental. Doar în ultima fază, a consolidării unirii, rolul ortodocșilor va fi substanțial. În etapa întâia, contribuția BOR se limitează la propagandă, în timp ce pregătirea administrativă este opera statului (...). Rolul ceremonial corespunde modelării acțiunii sub forma contra facerii unirii din 1698”.

În această ordine de idei este documentul din Arhiva fostei Securități, pe care îl prezentăm mai jos. Este vorba de procesul verbal întocmit cu ocazia ședinței care s-a ținut în data de 27 octombrie 1948, la inițiativa ministrului MAI, Teohari Georgescu și la care au participat ministrul Cultelor, Stanciu Stoian, directorul Direcției Generale a Securității Poporului, Gheorghe Pintilie, secretarul general pentru Trupe, Victor Drăgănescu și șeful de Stat Major pentru Trupe, Nicolae Dobre. Problema dezbătută în această ședință a fost „trecerea bisericii greco-catolice la biserica ortodoxă”.

În această situație, remarcăm din capul locului că, pentru statul comunist

problema revenirii Bisericii Greco-catolică la Biserica Ortodoxă era importantă. Totodată observăm că din partea BOR nu participa absolut nimeni, ceea ce denotă inițiativa strictă a puterii laice de a rezolva „problema uniată”, cu ajutorul organelor de represiune și instrumentului politic - Ministerul Cultelor.

Potrivit documentului, după o evaluare generală a situației - în care se susține că primele două etape „au reușit”, se precizează că la Ortodoxie au trecut 80 % din credincioși și 1100 clerici din 1400. Însă, la toată această situație „fericită”, ministrul Stanciu Stoian concluziona: „La ordinele Romei, reacțiunea a trecut la contraofensivă”, susținută în primul rând de episcopii greco-catolici și preoții nereveniți. De altfel, în ședință se constată că această contraofensivă se concentrează în jurul centrelor diecezane și a unor mănăstiri ca Bixad (jud. Maramureș) sau Obreja (jud. Târnava Mică), ale ordinului bazilitan.

Față de acestea, se propune ca să se treacă la „o acțiune repede și simultană” de preluare a reședințelor episcopale, fixarea de domiciliu obligatorii episcopilor uniți și mutarea tuturor factorilor de propagandă uniată (călugări și profesori) în locuri cât mai izolate. Etapele supuse atenției participanților la ședință, de către ministrul MAI, au un caracter represiv. Astfel, se trecea la „ridicarea tuturor bandiților” care sprijină activitatea „foștilor episcopi”, pentru a fi duși într-o mănăstire. Următoarea etapă consta în chemarea prelaților uniți la București, „arestarea lor” și trimiterea la mănăstirea avută în vedere. În același timp, se avea în vedere preluarea reședințelor episcopale și a catedralelor de către comisiile de preluare instituite de Ministerul Cultelor. Ultima etapă era rezervată clericilor care refuzau actul revenirii la Ortodoxie de inspirație politică, aceștia fiind preveniți de pedepsele ce le vor suporta în cazul continuării propagandei uniata.

Odată prezentate aceste interesante aspecte din documentul de față, căutăm să vedem în ce măsură acesta este veridic. Potrivit documentului, ședința fusese convocată de ministrul MAI, al cărui rol era de a rezolva chestiunea uniata. Această responsabilitate îi fusese dată de Secretariatul Biroului Politic al Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român, în

ședința din 8 octombrie 1948. Mai exact, la propunerea Anei Pauker „ca în fruntea acestei acțiuni să fie pus un om cu însărcinare specială de la partid”, Secretariatul „hotărăște ca tov. Teohari să răspundă deocamdată pentru acțiunea cu Uniții”. Această hotărâre credem că a avut la bază poziția lui Teohari Georgescu ca ministru al MAI. În această calitate, prin măsuri administrative și represive, putea accentua procesul de trecere la Ortodoxie.

În ceea ce privește reacția liderilor uniți împotriva trecerii la „schismatici”, în aceeași ședință a Secretariatului Biroului Politic, Gheorghiu Dej spunea că, „[Iuliu] Hossu, care este elementul polarizator, a primit însărcinare de la Vatican, a dat bani, a făcut conferințe în șase județe; [clericii uniți] au făcut excomunicări în biserici și vor să creeze o mișcare de masă contra unificării”. Față de aceasta, Alexandru Moghioroș era de părere că „Hossu trebuie arestat și O` Hara să plece”. Prin urmare, constatăm asemănarea cu propunerile din ședința ținută la MAI în data de 27 octombrie.

În situația de față se pune evident întrebarea: De ce s-a întârziat două săptămâni cu luarea măsurilor împotriva prelaților și clericilor rezistenți? O explicație ar fi termenul de 21 octombrie fixat de guvern pentru strângerea tuturor semnăturilor pentru trecerea la Biserica Ortodoxă. Pe de altă parte, data de 29 octombrie era cea în care reprezentanții Bisericii Catolice din România aveau în vedere prezentarea noului Statut la ministrul Cultelor, Stanciu Stoian, deși termenul era 4 noiembrie.

În ce măsură Iuliu Hossu era „elementul polarizator” în viziunea celor din Secretariatul PMR, putem vedea în memoriile episcopului clujean, publicate de curând. Spre exemplu, pentru fiecare zi din luna octombrie Hossu notează nenumăratele slujbe pe care le săvârșește (Sf. Liturghie și vecernie), „poporului adunat ca la mari praznice” la Cluj, în „catedrala ticsită până la revărsarea mulțimii în strada Regina Maria”. Toate aceste manifestări ale greco-catolicilor, în acest caz în jurul lui Iuliu Hossu, erau condamnabile în viziunea liderilor comuniști, mai ales după consumarea evenimentelor de la 1, respectiv 3 octombrie.

Reținerea episcopilor greco-catolici s-a efectuat potrivit celor hotărâte în ședința din 27 octombrie 1948, convocată de Teohari Georgescu. În acest sens apelăm din nou la memoriile lui Hossu, care, pe lângă evenimentele prin care a trecut, a notat și mărturiile fraților săi episcopi. Hossu spune în memoriile sale că se afla în București, când „arestarea sa” s-a petrecut în noaptea de 28/29 octombrie, la ora 1, 30, după care a fost dus la Ministerul de Interne. În privința celorlalți episcopi, Hossu ne încredințează că Valeriu Traian Frențiu, episcopul de Oradea, a fost reținut în aceeași noapte la ora 1, ca și în cazul episcopului de Baia Mare, Alexandru Rusu. Diferit a fost în cazul lui Ioan Suci, administratorul apostolic al arhiepiscopiei de Alba-Iulia și Făgăraș, care era ridicat încă din 27 octombrie (aceasta fiind a doua reținere, prima fiind pe 16 septembrie) și în cel al episcopului de Lugoj, Ion Bălan, care a fost reținut în după amiaza zilei de 29 octombrie. De altfel, toate acestea, în percepția lui Iuliu Hossu, se întâmplaseră „după un plan prestabilit, ridicând pe unul cu o minciună și pe altul cu alta, precum ne-am lămurit împrumutat după așezarea noastră în altă parte [Dragoslavele]”.

În privința preoților greco-catolici rezistenți, putem spune că cea mai mare parte a lor au fost din jurul episcopilor. Unii au fost arestați odată cu prelații uniți, alții în diferite împrejurări, însă numărul lor a fost de 42, ei fiind trimiși la mănăstirea Neamț, potrivit celor hotărâte în ședința convocată de Teohari Georgescu la 27 octombrie. În cazul episcopilor, precum se cunoaște, locul de domiciliu obligatoriu a fost noua reședință de vară a Patriarhiei Române, vila de la Dragoslavele, între 31 octombrie 1948-26 februarie 1949, apoi mănăstirea Căldărușani până 24 mai 1950, când au fost duși la închisoarea din Sighet.

În ceea ce privește ridicarea prelaților uniți de către Securitate dorim să remarcăm faptul că există o contradicție în legătură cu statutul juridic al acestora. Starea de spirit din toamna anului 1948 înclina către o arestare a episcopilor greco-catolici, mai ales după 29 octombrie. Iuliu Hossu susține că, împreună cu frații săi episcopi, a fost arestat. Totuși, într-o privire atentă asupra evenimentelor cu ajutorul izvoarelor pe care

le avem la dispoziție, se pare că aceștia, cel puțin din punct de vedere juridic, au fost doar reținuți. Altfel spus, condamnați nefiind, atunci aveau o detenție neprecizată. Deși se preconizau o serie de condamnări, mai ales în cazul lui Alexandru Rusu, căruia, în anul 1948, i s-a instrumentat un dosar pentru „trafic de valută”. Potrivit unui referat din 18 mai 1950, întocmit de sublocotenentul Gheorghe Enoiu, Alexandru Rusu „a fost reținut la 28 octombrie 1948 ca măsură preventivă luată de guvern. În luna ianuarie 1949 a fost ținut împreună cu ceilalți episcopi greco-catolici la Dragoslavele și mai apoi la Căldărușani. În luna ianuarie 1949 a fost adus la DGSP pentru cercetări, [deoarece] avea acțiune deschisă de Cabinetul de Instrucție al Curții Oradea, încă din anul 1948, pentru abaterea de la legea devizelor. Pentru acest proces au fost fixate mai multe date, dar nu a putut fi prezentat deoarece din dosarul încheiat de Cabinetul de Instrucție Oradea nu rezultau probe suficiente pentru a-și primi pedeapsa bine meritată”. În concluzie, Enoiu susținea că „probele culese în timpul cercetărilor asupra episcopului Rusu Alexandru nu pot să constituie motive serioase pentru care să se facă un proces public și să fie condamnat exemplar”. Prin urmare, se propunea „ca episcopul Rusu Alexandru să fie dus la mănăstirea Căldărușani, de unde a fost adus în luna ianuarie 1950”.

Din referatul subofițerului de Securitate reiese clar statutul juridic al episcopului Rusu după data de 28 octombrie 1948. În acest sens este de remarcat faptul că, deși se deschisese un dosar împotriva episcopului Rusu la Oradea, reținerea din octombrie 1948 se făcuse „ca măsură preventivă luată de guvern”, ceea ce, în contextul respectiv și coroborat cu documentul privitor la ședința convocată de Teohari Georgescu, presupune un gest al puterii politice de izolare a episcopilor uniți de focarele de rezistență greco-catolică. Nu se vorbește absolut deloc de arestare cu mandat care să ateste o învinuire, pentru o eventuală

trimitere în justiție. Pe de altă parte, nu se vorbește nici de vreo deținere administrativă, care presupunea semnarea unei decizii de către ministrul MAI și care să justifice oficial ridicarea prelaților uniți.

Mai mult de atât, potrivit dosarelor penale pe care le-am consultat, primele acte penale care se întocmesc sunt după 1950, adică după momentul intrării episcopilor uniți în penitenciarul de la Sighet. Primele acte referitoare la statutul juridic al episcopilor greco-catolici sunt din 1952. Este vorba de Decizia nr. 64 din 30 ianuarie 1952 a ministrului MAI, prin care se fixa o detenție administrativă de 24 de luni episcopilor Traian Valeriu Frentiu, Iuliu Hossu, Ion Bălan și Alexandru Rusu. Aceasta avea să fie prelungită până la data de 30 ianuarie 1956, prin decizia MAI nr. 684/ 1953.

Aceeași situație să fi fost în cazul preoților greco-catolici rezistenți reținuți în după 28 octombrie 1948 și trimiși la mănăstirea Neamț. Date din arhivele Securității nu avem, din păcate, pentru a discuta acest caz.

A doua mare hotărâre din ședința convocată de Teohari Georgescu, și anume preluarea catedralelor greco-catolice s-a consumat într-adevăr după reținerea episcopilor uniți. Comisiile instituite de către Ministerul Cultelor au trecut la ocuparea lor potrivit hotărârilor luate de ministrul MAI.

Prin publicarea acestui document din arhiva fostei Securități dorim să punctăm câteva detalii privitoare la persecuția statului comunist asupra Bisericii Greco-catolice. Totodată, aducem în atenție o discuție asupra gradului de responsabilitate atribuit Bisericii Ortodoxe Române în actul revenirii din 1948. Cât s-a amestecat puterea seculară sau cea spirituală în actul revenirii religioase din 1948 reprezintă, pentru istoriografia românească post-decembristă, o problemă care necesită multă obiectivitate.

Precizare: Documentul pe care îl redăm mai jos se găsește în dosar în formă de manuscris cu cerneală albastră și dactilografiată.

Proces - verbal

1) Astăzi 27 octombrie 1948, la ordinul Tov. Ministru Teohari Georgescu s-a întrunit la MAI un colectiv, pentru soluționarea problemelor ce sunt deschise prin trecerea bisericii greco-catolice la biserica ortodoxă.

Au participat:

Tov. Ministru Teohari Georgescu

Tov. Ministru Stanciu Stoian, Ministru Cultelor

Tov. Gl. Maior Pintilie, Dir. Gen a Securității Poporului

Tov. Gl. Maior Drăgănescu, Secr. Gen. pt. Trupe

Tov. Lt. Col. Dobre, șeful de Stat Major pt. Trupe.

2) După ce s-au citit sintezele informative ale Secr. Gl. Trupe și Dir. Gl. a Sec. Poporului referitoare la problema deschisă, Tov. Ministru Stanciu a făcut un raport asupra situației, trăgând concluzia că:

primele două etape ale operațiunii de unificare au reușit;

au trecut la ortodoxism circa 80% din populația greco-catolică și 1100 preoți din 1400; reacțiunea, la ordinele Romei, a trecut la contraofensivă creindu-se focare de agitație între care cele mai periculoase sunt în ordinea importanței:

Blaj; Cluj; Mănăstirea Bicsad; Oradea Mare; Județul Mureș; Județul Năsăud (Valea Someșului);

Jud. Someș. În aceste zone punctele primejdioase de agitație sunt constituite la reședințele episcopale și catedralele greco-catolice, unde foștii episcopi duc o activitate febrilă, creând o stare de încordare periculoasă; remarcă îndeosebi activitatea depusă de fostul episcop Suciu din Blaj;

este momentul prielnic să se treacă la lichidarea focarelor de agitație și propagandă dușmănoasă, deoarece enoriașii și bisericile trecând la ortodoxism nu mai pot funcționa catedralele sau reședințele episcopale.

Propune:

să se treacă la o acțiune repede și simultană, de luarea în primire a reședințelor episcopale și a catedralelor;

să se fixeze domiciliile obligatorii foștilor episcopi;

să se mute călugărițele din Blaj la Mănăstirea Obreja

profesorii greco-catolici din Blaj să fie imediat mutați în diferite părți ale Republicei.

3) Tov. Ministru Teohari Georgescu arată următoarele:

ne găsim într-o fază înaintată în ceea ce privește rezultatul unificării, dar suntem în întârziere cu măsuri care ar fi trebuit să fie luate mai de mult; trebuiau adunați bandiții chiar în timpul adunării de la Alba - Iulia; astăzi ei au trecut la acțiune după ordinele lui O' Hara, după ai stăpânilor anglo-americi. azi trebuie să fim atenți, pentru ca acești bandiți să nu creeze o problemă catolică, iar cei ce au semnat pentru unire să se întoarcă.

Se pune deci o problemă hotărâtă pentru a pasa lovitura dușmanului și a da noi lovituri de nimicire, pentru a nu mai putea bandiții să ridice capul.

Vom proceda totuși cu tact:

Hotărăște:

În noaptea de 28/29. X vor fi ridicați toți bandiții care sprijină activitatea foștilor episcopi (maxim 40 persoane) și vor fi duși într-o mănăstire sub pază;

Vor fi chemați la București cei 4 episcopi, vor fi arestați și duși la aceeași mănăstire, arătată mai sus;

În ziua de 29. X. Consiliile de preluare, pregătite de Ministerul Cultelor vor proceda simultan la preluarea reședințelor episcopale și ale catedralelor.

Călugărițele din Blaj să fie ridicate și duse la Obreja

Să se ia măsuri ca popii profesori din Blaj să fie imediat mutați în centre compacte ortodoxe;

Să fie adunați cei 300 preoți greco-catolici care nu au trecut la ortodoxism și să li se arate:

Guvernul nu are nimic împotriva voinței lor de a-și păstra religia, însă,

Orice încercare de agitație, orice act dușmănos nu va fi sub nici un motiv tolerat, ci dimpotrivă, va fi sancționat așa cum se cuvine.

Cere să se prezinte o dare de seamă asupra evenimentelor de la Bicsad și Lăpuș. (Sursa:ACNSAS, fond Documentar, dosar 45, f. 39-40. Historia 12 febr 2004)

Raluca Spiridon, Adrian Nicolae Petcu

SINAXAR

Samuel, între Dumnezeu și oameni

„Șemu-El”, reluat în greacă și latină cu „Samuel”, este un nume teofor, cu desemnarea numelui divin „-El”. Rămâne neclară derivația „Șemu”. Explicațiile date în 1Sam 1,20 se bazează pe o etimologie populară: „implorat de la Domnul” dar aceasta

este valabilă nu atât pentru Samuel ci mai mult pentru „Șa-ul” (Saul) datorită verbului „șā'al”, a implora.

Rolul lui Samuel în istoria biblică

Samuel este la cumpăna dintre două epoci. Ca „judecător”, activitatea lui cade încă în perioada judecătorilor care se apropie de sfârșit, ca „artizan al monarhiei”, numindu-l pe Saul la conducerea celor 12 triburi, a inaugurat o nouă fază în istoria Israelului, epoca regilor.

În Biblie, o epocă importantă este deseori introdusă de istoria copilăriei unei figuri dominante. Astfel, la începutul epocii patriarhilor, avem nașterea lui Isac, la fel, începutul istoriei poporului, este marcată de nașterea lui Moise. Și epoca regilor este introdusă de povestirea nașterii lui Samuel. Este vorba în toate cazurile de povestirea unei nașterii miraculoase și a salvării copilului din pericole de moarte. Povestea nașterii lui Samuel se încadrează în seria acelor povestiri în care femeia, care a rămas sterilă timp de multă vreme, în cele din urmă zămislește și dă naștere unui copil (este un motiv constant în Sf. Scriptură, de la nașterea lui Isac la

nașterea lui Ioan Botezătorul). Importanța nașterii lui Samuel pentru Israel este evidențiată și de faptul că pe buzele mamei sale Ana, este așezată o cântare de laudă (1 Sam 2,1-10), folosită ulterior ca model pentru cântarea *Magnificat*, cântul de mulțumire al Sf. Fecioare Maria (Lc 1,46-55). Scopul povestirii copilăriei lui Samuel este de a scoate în relief rolul acestui personaj ca *ales* de Dumnezeu și *destinatar* al harului său, cu alte cuvinte, să întemeieze activitatea lui profetică.

Profilul istoric

Omul care a marcat drumul lui Israel în mod atât de decisiv s-a născut în prima jumătate a secolului XI î.C. la Rama, pe munții lui Efraim (numită și Ramataim, pentru a se deosebi de Rama din teritoriile lui Beniamin, cunoscută în Noul Testament ca Arimatea, cf Mt 27,57 și In 19,38). Tatăl lui Samuel, Elcana, a cărei genealogie este prezentată până la al treilea străbun, ca dovadă a originii lui de prestigiu, avea două soții: Penina, care îi dăduse șase fii și Ana, cea mai iubită, dar sterilă. Pentru a scăpa de înțepăturile Peninei și să pună capăt rușinii pe care i-o dădea sterilitatea, Ana merge în pelerinaj la Silo și-l imploră cu ardoare pe Dumnezeu să-i dea un fiu, care din recunoștință promite să-l încredințeze sanctuarului ca să fie consacrat. Dumnezeu o ascultă și îi dăruiește un băiat: femeia îl numește, de aceea, Samuel pentru că își zicea: „l-am implorat de la Domnul” (1 Sam 1,20).

După ce nu l-a mai alăptat (potrivit 2Mac 7,27 un copil putea fi alăptat până la trei ani), Ana îl duce la Silo și după ce a adus jertfă, îl încredințează grijilor preotului Eli. La

Silo (la nord de Bet-El, la jumătatea drumului dintre actualele Ramalah și Nablus) se afla atunci "Arca legământului", păstrată în sanctuarul lui Jahve. În acest important loc de cult, Eli și cei doi fii ai lui, Ofni și Finees, erau slujitorii cultului. Dar cei doi fii erau nechibzuiți și cu aviditate și aroganță, se îmbogățeau din ofertele oamenilor și profanau oficiul sacru pe care-l acopereau cu nelegiuirile lor. Cu atât mai luminoasă apare, pe acest fundal obscur, figura tânărului și inocentului Samuel, care purtând un efod de in ca veșmânt liturgic, slujea la altar plin de zel și entuziasm. În fiecare an, părinții mergeau în pelerinaj la sanctuar și mama lui Samuel îi duce o hăinuță nouă, pe măsura ritmului lui de creștere. Întrucât Samuel a fost dăruit în întregime Domnului, Ana, cândva sterilă, a fost binecuvântată cu alți cinci copii. „În ce-l privește pe tânărul Samuel, el creștea în statură și bunătate înaintea Domnului și a oamenilor” (1 Sam 2,26). Așa cum cântarea de grațitudine a Anei a folosit ca model pentru *Magnificat*, la fel evanghelistul Luca se folosește, nu întâmplător, și de aceste cuvinte pentru a caracteriza copilăria lui Isus (cf Lc 2,52). Pentru el, tânărul Samuel, consacrat în slujirea Domnului încă din fragedă pruncie, este model al lui Isus Cristos, și el familiar în templul Domnului (Lc 2,49).

În acel timp viziunile și cuvintele divine erau rare. Când Dumnezeu l-a chemat pe Samuel în sanctuar, în timp ce tânărul dormea, acesta a crezut că a fost chemat de Eli și a alergat la el. Aceeași chemare s-a repetat de trei ori. Eli, atunci, și-a dat seama că Dumnezeu vrea să vorbească cu Samuel. Când Dumnezeu l-a chemat a patra oară, Samuel răspunde: „**Vorbește, Doamne, că robul tău ascultă**” (1 Sam 3,10). Dumnezeu i-a comunicat atunci că a luat hotărârea de a pune în act planurile Sale.

Preot, Profet și lider politic

După renunțarea la casa lui Eli, adevăratul preot a devenit acum Samuel. Grație revelațiilor pe care le avea, unifica în sine preoția și profeția. În acest fel a devenit capul spiritual al triburilor israelite și mai târziu, în calitate de judecător, și liderul lor politic. Sub acest aspect, a fost un al doilea Moise și pentru că a unificat în sine cele trei

mandate și officii ale lui Mesia, preot, profet și rege (judecător), Luca l-a considerat pe bună dreptate precursor al lui Isus Cristos.

Samuel a început între timp rolul său de judecător, administrând justiția în Israel. A îndemnat Israelul să se întoarcă la Domnul din toată inima și să nimicească zeei străini, Astartele și Baalim. Apoi, a strâns poporul la Mițpa pentru o mare celebrarea penitențială și în virtutea funcției sale de preot, a pronunțat o rugăciune de mijlocire (în Ieremia 15,1 el este prezentat ca marele intermediar al Israelului, alături de Moise). Prin rugăciune, Samuel a devenit salvatorul Israelului. La implorarea sa, Jahve a răspuns intervenind în mod miraculos și hotărând victoria de partea Israelului; a lovit pe filistenii cu un uragan de proporții care i-a înspăimântat pe dușmani atât de tare încât au fost nimiciți fără să opună rezistență. În amintirea acestei victorii decisive, Samuel a înălțat între Mițpa și Șena un stâlp de aducere aminte pe care l-a numit „Eben-Ezer”, „Piatra de ajutor”, spunând: „Până aici Domnul ne-a ajutat” (1 Sam 7,12). Cât a mai trăit Samuel, filistenii n-au mai călcat pe teritoriul Israelului.

Samuel era respectat de toți și prin activitatea lui de judecător a promovat cauza păcii în interiorul Israelului. Faptul că și-a desfășurat atribuțiile în trei mari sanctuare (în sudul munților Efraim) și că la locul reședinței sale a ridicat un altar, arată că el considera propria activitate de judecător ca pe o însărcinare sacră de care trebuia să dea socoteală lui Dumnezeu.

Ajuns de acum bătrân, Samuel a numit judecători în Israel și adjuncți ai lui pe cei doi fii Ioel și Abia, care își îndeplineau funcțiile în sanctuarul din sudul țării, la Beer-Sheba. Pentru că spre deosebire de tatăl lor, aceștia erau corupți și nedrepti, bătrânii poporului i-au cerut lui Samuel să stabilească peste ei un rege, după cum erau organizate toate celelalte popoare.

Originea și problema monarhiei în Israel

Relatarea privind nașterea monarhiei în Israel (1Sam 8-12) nu este o dare de seamă contemporană faptelor descrise, credibilă sub aspect istoric, ci mai curând îmbinarea unor tradiții de factură legendară, în contrast între ele și numai în parte complementare, la care

s-au adăugat reflecții despre natura și valoarea monarhiei. În această cunună de texte, atât de complexă pe planul istoriei tradițiilor și la nivel literar, se pot deosebi trei tradiții despre originea monarhiei (9,1-10,16; 10,17-27 și 11,1-15). În plus, trebuie notat că aceste texte vorbesc despre monarhie în parte la modul pozitiv, altă dată în termeni negativi, drept pentru care sunt împărțite în texte favorabile monarhiei și texte contrare acesteia.

Căutarea unui om pe placul lui Dumnezeu

Monarhia avea să se dovedească o pedeapsă pentru carențele poporului ales. Dar, cu toate acestea, Jahve l-a mulțumit pe poporul imprezibil și îndărătnic, insistând pe lângă Samuel: „Ascultă glasul lor și dă-le un rege” (1 Sam 8,22).

La puțin timp după aceasta, Samuel îl întâlnește din întâmplare pe omul ales de Dumnezeu ca să fie rege. Era Saul, fiul lui Chiș, din tribul lui Benjamin, care străbătea întreaga regiune în căutarea măgărițelor pierdute ale tatălui său și a ajuns astfel la Rama.

Pentru teologia deuteronomistă, în care se răsfrâng străvechile experiențe negative ale monarhiei, întreaga perioadă a regilor a fost un drum greșit încă de la început. În contrast cu modul de comportare nu rareori funest al regilor, ultimul judecător, Samuel a fost un om drept și un administrator înțelept al justiției, incoruptibil, căruia nimic nu i se putea reproșa (12,3). Cerința poporului de a avea un rege, a fost interpretată de autorul deuteronomist ca un semn de neîncredere în puterea și voința salvatoare a lui Dumnezeu. În timp de mizerie, încrederea în Jahve a devenit încredere în propria putere. Numai fidelitatea și ascultarea față de legea lui Jahve, ar fi putut împiedica trădările monarhiei. Dar chiar primul rege a încălcat poruncile Domnului și Samuel a trebuit să anunțe renunțarea la acest rege și retragerea oricărui sprijin.

Infidelitatea regelui

Ciocnirea dintre Samuel și Saul la sanctuarul din Galgala este prezentată de două ori (1 Sam 13 și 15). Prima tradiție face legătură cu războaiele împotriva filistenilor, a

două, face referire la campania militară împotriva amaleciților. Saul, prin neascultare, nu mai era regele după inima lui Dumnezeu (1 Sam 15,1-35). A doua zi după biruința asupra amaleciților, Samuel a trebuit să-i comunice lui Saul cuvintele amare: „Oare îi plac Domnului arderile de tot și jertfele la fel ca ascultarea de voința sa? Iată, ascultarea este mai bună decât jertfele și supunerea mai bună decât grăsimea berbecilor. Pentru că ai lepădat cuvântul Domnului, și el te-a lepădat, ca să nu mai fii rege peste Israel” (1Sam 15,22-23). Saul l-a implorat pe Samuel să-i rămână alături pe drumul întoarcerii la Domnul. Samuel i-a spus: „Domnul a rupt astăzi regatul de la tine și l-a dat altuia mai bun ca tine”. Gestul, de fapt, simboliza și ruptura dintre cei doi, chiar dacă după acest episod, îi întâlnim din nou împreună la Galgala, rugându-se unul lângă celălalt. După ce a împlinit el însuși judecata divină asupra amaleciților, Samuel se va separa definitiv de Saul, continuând să sufere pentru faptul că Domnul l-a lepădat pe Saul.

Căderea primului rege: motivul și urmările

Dumnezeu însă îi poruncește să nu sufere din cauza lui Saul ci să meargă la Betleem ca să ungă rege pe unul din fiii lui Iese. La Betleem, Samuel îl vede pe Eliab, un tânăr viguros, și crede că acesta este noul rege. Dar Jahve îl avertizează să nu se lase impresionat de aparențele externe: Dumnezeu, de fapt, nu privește la ceea ce se uită omul. Omul vede aparențele, dar Domnul vede inima (1 Sam 16,7). Dintre fiii pe care Iese îi cheamă, niciunul nu este alesul Domnului. La sfârșit, trimite să-l cheme pe cel mai mic, pe David, care era la păscut oile. La porunca Domnului, David este uns rege în fața fraților săi. În acest fel, Spiritul Domnului care se îndepărtase de Saul, a trecut la David. Pentru acesta, începe un urcuș de nestăvilit și minunat, care l-a împins pe Saul în cea mai profundă deprimare, la ură și brutalitate.

Samuel, figura carismatică a liderului înțelept

Protagonist neînfricat și necontrastat, Samuel nu se mai prezintă în public: menirea lui s-a împlinit. Figură carismatică, el însuși

pionul central al politicii, acreditat de Dumnezeu și de oameni să ungă regi și să-i destituie, Samuel a dat un exemplu în privința retragerii din viața publică. Calmul conștiinței împăcate, izvorât din lucrul bine făcut pînă la capăt, i-a dat puterea de a-și redimensiona rolul atunci când a considerat că momentul este potrivit. Elogiul pe care i-l aduce cartea lui Ben Sirah (46,22) poate fi un program de viață în orice epocă pentru slujitorii binelui comun. Samuel – se spune în cartea amintită – înainte de vremea adormirii

sale a mărturisit înaintea Domnului: "nici bani, nici încălțăminte n-am luat de la nimeni". Și nimeni nu a găsit un motiv să-l contrazică. Cel care a uns primii regi ai poporului ales, va muri în modestia locuinței sale de la Rama, unde a fost plâns și înmormântat de întregul Israel (1 Sam 25,1). (Text inspirat și adaptat liber după Paul Maiberger, *Marile figuri ale Vechiului Testament*, Mainz 1990; tr.it., Brescia 1995).

Paul Maiberger

AMVON

Predică la Duminica 20-a după Rusalii

"Tinere, ție îți zic scoală-te!" (Lc.7,14). Era într-o zi mohorâtă de toamnă. Natura se pregătea să coboare în moartea ei aparentă. Târgul de sub curmătură dealului era adâncit în toropeala tristeții de toamnă. Doar dangătul clopotelor turmelor întârziate își mai trimiteau ecourile în măreția sălbatică a munților Liban. Deodată cetatea Nain iese din evlavia acestei tăceri. Căsuța părăsită a văduvei devine un loc de tristă întâlnire ca o dovadă a dragostei de mamă care plânge sfârșitul nădejzii sale că, după ce și-a condus soțul, acum își conduce unicul fiu. Convoiu înainta trist în zarva întreruptă de cântarea de îngropare. Era jale multă, plânset amar.

În fața acestui convoi apare Isus Cristos cu Sfinții Apostoli. S-a întâlnit aici "moartea biruitoare" cu Biruitorul ei. Au stat față în față durerea nesfârșită a unei mame, cu cel care a venit să șteargă și să alunge toată durerea și lacrimile de pe fața oamenilor. Cel ce a venit ca "lumea viață să aibă și mai multă să aibă" (Io. 10,10) porunci să se oprească cortegiul funerar. Fără ca femeia să-I ceară ajutor, Isus se opri și îi spuse: "Nu plânge." Apoi se apropie de sicriu, pune mâna pe mort și îi spuse: "Tinere, ție îți zic scoală-te" și

luându-l de mână l-a dat maicii sale, spre uimirea tuturor.

Citind sau ascultând această pericopă evanghelică simțim cum se naște în inima noastră o putere nouă, o credință puternică și o nădejde tare. Căci Isus se apropie de noi în toate clipele vieții noastre și mai ales în acelea de durere. Fiecare dintre noi au avut sau avem în viață dureri sau supărări și necazuri, fie că sunt trupesti, fie sufletești. Ele ne însoțesc pretutindeni pe toate cărările vieții. Oricât ne-am strădui, nu le putem înlătura pe toate și definitiv.

Copilul simte durere când se desparte de părinți, necazuri are școlarul care nu-și poate învăța lecțiile și n-are cine să-l ajute, supărat este tânărul care nu-și poate realiza idealul; sau durerile provocate de atâtea boli încât nu e de mirare să auzim uneori cuvintele: „cât de nenorocit sunt în viață”. Durerea este cu atât mai mare pentru acela care trăiește în singurătate și n-are pe nimeni să-l ajute, să-l mângâie. Însă durerea și necazul pot fi înlăturate când este cineva lângă tine. Copilul când este în primejdie aleargă în brațele mamei sale. Dacă te duci singur în pădure, te sperii și de foșnetul frunzelor și tot felul de temeri năvălesc asupra ta. Dacă este cineva cu

tine frica dispare. Când trecem pe o punte care se clatină simțim nevoia să ne prindem de mâna unui frate mai mare. Clipele de durere pot fi depășite dacă avem alături de noi un semen, un frate care ne poate ajuta și mângăia. Sunt însă dureri în care oamenii nu ne pot ajuta. Fără îndoială, durerea ce mai mare și mai cumplită este aceea pe care o aduce moartea. Aici cuvintele și ajutorul oamenilor este neputincios, este palid. Dar, în aceste clipe, este cineva care ne poate ajuta: este domnul nostru Isus Cristos. El este aproape, intervine în aceste clipe de durere așa cum s-a apropiat de sicriul care ducea la groapă pe tânărul din Nain. El este fiul lui Dumnezeu care s-a făcut om ca să ridice toată povara care apasă asupra noastră. El a venit să ne scoată din mormântul atâtor păcate și dureri în care cădem adeseori. El se apropie de noi, călătorește cu noi, chiar când nu ne dăm seama și ne ajută să ieșim biruitori asupra păcatului și asupra durerilor. Isus Cristos este fratele nostru mai mare, care ne întinde în chip nevăzut dar real, mâna Sa dumnezeiască. În asemenea clipe ne spune „nu plângeți” cum i-a spus femeii din Nain. Îndemnuri asemănătoare găsim adesea în Sf. Sriptură: „Nu te teme, crede numai și se va tămădui fiica ta” a zis Isus lui Iair. Isus mângăie pe Marta și Maria înviind pe fratele lor Lazăr. Ucenicilor Lui, când se aflau pe valurile înfuriate ale lacului Ghenizaret le-a zis: „Nu vă temeți”. El este cu noi căci ne spune: „Iată, Eu sunt cu voi până la sfârșitul viacurilor”. Prin întreaga lucrare a sa de pe pământ, Mântuitorul a adus raza mângăierii, bucuriei și a îmbărbătării. Dar izvorul optimismului adus de Isus Cristos îl aflăm mai ales în aceea că El ne-a deschis porțile vieții veșnice. El a biruit moartea. Desigur moartea trupească își urmează cursul ei firesc, dar ea nu poate lua din făptura noastră decât ceea ce este vremelnic. Înainte de a da pământului ceea ce este al său, dăm lui Dumnezeu

sufletul nemuritor. Omul a fost creat dintru început nemuritor. Dar, păcătuiind, moartea a intrat în câmpul vieții și astfel omul a ajuns muritor cu trupul. Dacă sufletul este aproape de Cristos, dacă împlinim voia lui Dumnezeu în viață, moartea devine prilej de întoarcere acasă, la Tatăl nostru ceresc.

Din cauza multor păcate omul a ajuns să uite de nemurirea lui. Uneori caută fericirea și nemurirea pe căi greșite, dar vine în lume Fiul lui Dumnezeu și trezește în noi simțământul nemuririi și ne arată calea care duce la viața veșnică. El ne spune cuvintele: „Cel ce crede în Mine are viața veșnică”. El este Stăpânul vieții și Biruitorul morții. A înviat pe fiica lui Iair, pe fiul văduvei din Nain, pe Lazăr cel mort de patru zile. A înviat Însuși din mormânt. De la învierea Domnului am învățat că omul este făcut spre viață și nu spre moarte, nu mai plângem ca cei ce nu au nădejde pe cei adormiți. Suntem încredințați că mormântul este numai un locaș vremelnic al trupului. Isus Cristos ne-a adus darul și binecuvântarea de a fi biruitori asupra păcatului, a dezlegat taina morții și a înlăturat teama și deznădejdea în fața ei. Creștinul adevărat este omul vieții.

Întorcându-ne la pericopa evanghelică ne pune fireasca întrebare: De ce l-a înviat Isus Cristos pe fiul văduvei din Nain? Răspunsul este de înțeles. Isus știa că tânărul a murit nepregătit. Câți oare nu mor și acum nepregătiți! Cei mai mulți. Vedem că mor bătrâni, tineri, copii. Prin nu știu ce amăgire mincinoasă trăim parcă am fi nemuritori. De unde vine această amăgire? De la diavolul cel pierzător de suflete. Fost-au așezați Adam și Eva în rai, ca să se desfăteze de frumusețile și bunătățile lui Dumnezeu. El a supus ascultarea lor la încercare dându-le porunca să mănânce din toți pomii raiului, afară de pomul cunoștinței binelui și a raiului, amenințându-i cu pedeapsă aspră și cu pierderea nemuririi. „În ziua în care

veți mânca, cu moarte veți muri” (Geneză 2,17). Venit-a diavolul la ei și voind să-i piardă, le-a șoptit cu viclenie: „Mâncați, nu veți muri”. Curios lucru, strămoșii noștri n-au vrut să-L creadă pe Dumnezeu și l-au crezut pe diavolul. Ei bine, satana își repetă viclesugul și cu noi. Nu ne poate spune că nu vom muri doar se vede că toții oamenii mor, dar ne spune: „Nu veți muri curând, nici azi, nici la anul, nici în zece ani, ci târziu de tot la bătrânețe!” Așa amânăm pregătirea. Chiar și când suntem gravi bolnavi, prietenii, parcă s-au înțeles cu diavolul, ne spun că mergem spre bine, că o să scăpăm, doctorii fac minuni și multe altele. Cu mare greu este chemat preotul la bolnav. Așa ni se răpește și acest mijloc de îndreptare. Ce e de făcut? Cum îndreptăm greșala?” Răspunsul îl găsim în cuvintele: „Privegheați că nu știți nici ziua și nici ceasul” (Mt. 25,13). Nimeni nu știe nici timpul, nici locul, nici felul morții noastre. Este o taină ascunsă a științei dumnezeiești. Un Sfânt Părinte, fiind

întrebat când trebuie să înceapă pregătirea pentru moarte, a răspuns: „Cu o oră înainte. Creștinul a spus: nu știu când voi muri. Sfântul Părinte i-a spus: socotește că peste o oră vei muri, deci începe pregătirea din acest moment.

De aceea vă îndemn cu cuvintele din cartea „Ecleziastul”: „Adu-ți aminte de moarte în zilele tinerețelor tale. Adu-ți aminte de moarte înainte ca funia de argint să se rupă (firul vieții); înainte ca ulciorul de aur să se spargă (inima); înainte ca perii capului tău să înflorească precum migdalul; înainte ca străjerii casei atele să tremure (brațele); înainte ca cele tari să se încovoie (picioarele); înainte ca ferestrele ce dau spre stradă să se închidă (ochii)” (cap. 12). Amin!

Vicar foraneu al Silvaniei

Pr Gheorghe Țurcaș

AMVON

Predica la Duminica 23-a după Rusalii

„Isus l-a întrebat: Care este numele tău? Legiune, a răspuns el...” (v.30).

Pericopa evanghelică din această duminică ne prezintă vindecarea unui demonizat din ținutul Gherghesenilor, episod relatat și de ceilalți sinoptici: Mt 8,28-34, Mc 5,1-20. Episodul este colocat între două mari semne ale Domnului „opere ale Împărăției”: liniștirea furtunii (Lc. 8, 22-25), și învierea fiicei lui Iair, mai marele sinagogii; în acest interval intrând și vindecarea femeii care avea scurgere de sânge (Lc 8,40-56).

Botezat de Spiritul Sfânt în Iordan, Domnul își duce la îndeplinire misiunea Sa dumnezeiască anunțând evanghelia în cuvinte și opere: vindecându-i pe cei

bolnavi, eliberând pe demonizați, înviind pe cei morți, înmulțind pâinile, îmblânzind creația, care de cele mai multe ori se prezintă ostilă omului (liniștirea furtunii). Chiar în pericopa evanghelică de azi ni se prezintă unul dintre „semnele” minunate ale Domnului, care este eliberarea omului de sub tirania Satanei.

Domnul coboară din barcă pe țărmul oriental al lacului din Ghenizaret în regiunea gherghesenilor. În timp ce coboară din barcă îl întâmpină un om posedat de mai mulți demoni și care de mult timp trăiește gol printre morminte.

Trei note teribile vedem în această situație a omului îndemoniat: **posesiunea diabolică**, care este ea mai grava și **nuditatea**, care pentru un evreu este rușinea maximă și care, era condamnată de Dumnezeu (cfr. Lev 18, 6-19; Is 47,2; Ez. 16,37). Să ne gândim că Isus pe cruce a fost așezat gol de cei care l-au condamnat și privat de orice drept și orice demnitate umană. Faptul că **trăia printre morminte**, în contract cu putreziciunea morții devine motiv de maximă impuritate după cartea leviticului (Lev 21,1).

În acest context am putea înțelege mai bine troparul Învierii care cânta: "Cristos a înviat din morți, cu moartea pe moarte călcând și celor din morminte viață dăruindu-le". Așadar, viața dumnezeiască se coboară peste păcătoșii, care se găsesc în gradul maxim de impuritate mortală, meritată.

Demonizatul simte prezența lui Isus, strigă disperat și se aruncă la picioarele sale avertizându-l: "ce este între mine și Tine Isuse, fiul Dumnezeului cel înalt?". Expresia s-ar putea traduce: între mine și Tine nu există un motiv de dispută. Demonizatul continuă: "de ce mă chinui înainte de vreme?". Puterea răului vorbește prin gura demonizatului care stie că Isus, fiul lui Dumnezeu cel înalt a venit pentru a-l combate și a-l lăsa fără putere. Așadar încearcă într-un fel să se împace cu Isus printr-o minciună, deoarece Isus a și lansat porunca: "Pleacă din acest om" (v.29).

Urmează o scenă care nu este lipsită de un oarecare umor. Isus cunoaște totul. Cunoaște în mod natural și pe demoni cu care s-a întâlnit, fie în deșert fie în alte locuri. Isus întreabă care îi este numele, iar răspunsul este: "legiune". Pentru acele timpuri substantivul "legiune" făcea trimitere la un număr mare de soldați; așadar un număr mare care stârnește frica. În substantivul "legiune", vedem de fapt realitatea răului care îl cuprinde pe om și

intră în sufletul său. Niciodată răul nu este singular și aduce în sufletul omului nenumarate aspecte ale răului, scufundându-l pe om într-un mare abis, departe de Domnul. Dumnezeu dimpotrivă este Lumina, Răul este Intuneric, Dumnezeu este Viața, Răul este Moarte.

Isus permite totuși diavolilor să intre în turma de porci. Pentru evrei, porcul este un animal impur și deci interzis (cfr. Lev. 11,7). Jocul pe care Isus îl face este urmatorul: eliberează pe omul posedat, permițând totuși să intre în turma de porci, dar aruncându-i în acest fel în abisul unde ei nu voiau să meargă singuri.

În fața acestui episod ne pot veni spontan câteva întrebări fundamentale: de ce permite prezența Răului în lume, fie chiar și pentru o anumită perioadă? De ce există încă necredință în noi și în jurul nostru? De ce Dumnezeu permite răul în societatea noastră? Dumnezeu permite răul pentru ca să împlinească misterul mântuirii: doar în momentele de necredință omul poate să experimenteze credința, numai în slăbiciunile noastre putem să experimentăm îndurarea lui Dumnezeu. Răul există încă, dar a pierdut puterea de a-l ține legat pe om.

Porcarii asistă neputincioși la această scenă fără a o înțelege și nu pot decât să relateze cele întâmplate în oraș și în împrejurimi. Mulțimile aleargă la Isus, dar nu pentru a-l lauda ci pentru a-l invita să plece. În schimb omul vindecat îi cere lui Isus să rămână cu el și să-l urmeze, dorește să devină discipol fiind încântat de ceea ce Isus a realizat în el. Misiunea pe care în schimb Isus i-o dă este de se întoarce acasă la cei dragi și a povesti "cât bine i-a făcut Domnul". Și pentru noi cei care azi credem în Isus Cristos avem aceeași misiune de a spune tuturor cât bine ne-a făcut nouă Domnul. Poate unul dintre păcatele noastre este tocmai în acest sens; poate nu mai

simțim prezența lui Dumnezeu în viața noastră sau ne este rușine și nu mai știm să spunem tuturor "**cât bine ne-a făcut nouă Domnul**".

Biserica, prin taina Botezului continuă misiunea lui Isus, eliberând omul de

puterea răului și chemându-l spre Lumină.

Pr. Daniel Bertean

AMVON

Scurt cuvânt la înmormântarea unei dăscălițe¹

Preacucernice părinte paroh, onorată și distinsă asistență,

Încep prin a-mi cere scuze pentru ținuta mea vestimentară civilă, neprotocolară, de preot pensionar pornit de două săptămâni de la Cluj prin țara de sus a Transilvaniei pentru o cercetare sociologică, pe care, iată, am întrerupt-o pentru câteva ore, la dorința insistentă a îndoliatei familii Dr.Chirilă, spre a rosti, aici, acum, un scurt cuvânt ocazional, pe care doresc să-l încep așa: *Coboară în lut*

*Părinții, rând pe rând,
În timp ce în copii
Reînfloresc grădinile.
Părinții noștri sunt rădăcinile
Prin care seva urcă în noi
Plângând, cântând...cântând, plângând...*

Mimi, dragă dăscăliță a multora din cei prezenți,

La catafalcul tău, gerunziul „plângând” nu-i potrivit să-l rostim, deși bardul îndrăgit de tine, poetul pătimirii noastre, Goga, reînviind chipul învățătoarei sale din copilărie, psalmodia:

*Eu plâng atunci, când tu-mi răsari în zare,
A vremii noastre dreaptă muceniță,
Copil blajin, cuminte prea devreme,
Sfielnică, bălaie dăscăliță.*

Nu, nu este potrivit gerunziul plângând, ci gerunziul cântând, cântând tropare de prohodire, împreună cu îngerii veniți după sufletul tău.

Plâng doar acei care n-au **credință**, n-au **speranță**, n-au **iubire**.

Aceia plâng care nu **cred** în Dumnezeu, Atotputernicul, Creatorul cerului și al pământului, Pronietorul – purtătorul de grijă al tuturor creaturilor Sale.

Aceia plâng care nu au **speranța** în reîntâlnire, în viața de dincolo de ușa mormântului, unde este un "cer nou și un pământ nou" - după cum se zice Sfântul apostol Petru-: "*Noi așteptăm, potrivit promisiunii lui Cristos, ceruri noi și pământ nou, în care locuiește dreptatea*"(II P.3,13), sau după s-a exprimat Victor Hugo în Parlamentul francez, cu ocazia ședinței din 15 ianuarie 1850, când a exclamat: „Domnilor parlamentari, este o altă viață, în care se face dreptate! Eu cred profund în această lume și, declar aici, ea este siguranța supremă a rațiunii mele, cum este bucuria supremă a inimii mele”.

Aceia plâng care n-au **iubire**. Iubire, iubire,iubire. De trei ori iubire:

În primul rând, iubire pentru propria ta ființă, de om, adică de coroană a creaturii, în care Ziditorul a pus duh de viață și suflet nemuritor, o scânteie de dumnezeire, în fiecare ființă umană; iar pe noi, creștinii, din clipa botezării fiecăruia dintre noi, Dumnezeu ne-a înfiat, și prin primirea Cuminecăturii am devenit „temple ale Spiritului Sfânt, care strigă în sufletele noastre : Avva, Părinte!”. Din acest unghi de vedere, trebuie să ne iubim propria ființă.

¹ Inv. Veturia –Mimi- Tache,74 ani, capela din cimitirul luteran de pe Dealul Florilor din Baia Mare, 3o iunie 2008

În al doilea rând, iubire pentru semenii noștri, oamenii care, toți fiind fiii aceluiași Dumnezeu, sunt frații noștri. Toți, de orice fel și de pretutindeni. Altfel se reactualizează legea talionului, „ochi pentru ochi, dinte pentru dinte” și legea junglei: „homo homini lupus est”.

Și a treia oară iubire, pentru Cel ce este Iubirea. Chiar așa L-a definit pe Dumnezeu, apostolul Ioan, când a scris prima Epistolă catolică (I Ioan 4,8): Dumnezeu este Iubire.

Când? Într-o vreme care atât de mult se aseamănă vremurilor pe care le traversăm noi acum. Atunci, la sfârșit de secol întâi și început de secol doi, Biserica creștină era atacă de persecutorii păgâni care voiau s-o lichideze fizic, dar mai ales de ereticii care falsificau doctrina creștină, ucigând în suflete credința în Dumnezeul cel adevărat.

Iată, similitudinea: Acum, la cumpăna dintre aceste milenii, la care am ajuns, Biserica și sufletul creștin este atacat de păgânism, ateism, satanism, NEW-AGE, fanaticism, confesionalism și alte isme diabolice, care toate atentează la ceea ce ființa umană are esențial din lumina divină, și se luptă să o coboare spre tenebrele infernului.

Atunci, în situație similară, a răsunat, salvator, peste lume glasul Evanghelistului Ioan luminând-o cu adevărul (exprimat în limba greacă, limbă universală pe atunci): *O Theos agapy estin*, tradus în latinește *Deus caritas est* și apoi în românește: *Dumnezeu este Iubire*, El este însăși Iubirea.

Astăzi ați venit aici atât de mulți, aducând prin prezența dumneavoastră un ultim omagiu celei care a cuprins în iubirea sa nu numai pe cei născuți din sânul ei, familia sa, copii și nepoți, și pe cei născuți, prin profesia sa de învățătoare, spre o viață luminată, ci și pe toți cei care i-ați trecut pragul casei sale, totdeauna și pentru toți atât de primitoare.

Astăzi, aici, în fața acestui catafalc, fac public un amănunt din viața celei care s-a hotărât să plece puțin dintre noi, pentru ca trupul ei, ostenit de povara anilor și durerea bolilor, să se odihnească în țărână până la trâmbița Îngerului din Ziua de Apoi. Și anume că Mimi s-a pregătit din timp pentru această trecere. În ultimii zece ani, înainte de Crăciun și de Paști, într-una din zilele de post, îmi aducea, discret, câte o lumânare ornamentală, s-o aprind să lumineze altarul la care mă rugam eu. Și de fiecare dată s-a mărturisit și s-a împărtășit, primindu-L în trupul și în sufletul său pe Iisus Cristos Euharisticul, Dumnezeul –Iubire.

Mimi, prin acest scurt cuvânt, la catafalcul tău, aprind ultimul muc de lumânare să-ți lumineze drumul spre eternitate: Fie-ți țărâna ușoară, somnul lin și îngerii aproape! Aleluia.

Preot Vasile-Romul Pop

LUMEA ÎN CARE TRĂIM

Simion Bărnuțiu comemorat la Sânmihaiu Almașului

Istoria Transilvaniei și a României, în general, este legată indisolubil de viața și activitatea unor mari personalități. Personalități care, din păcate în societatea consumistă de azi, au trecut într-un nedrept "con de umbră".

Un sobor de preoti a marcat, luni după amiază 21 iulie, împlinirea a 200 de ani de la nașterea lui Simion Bărnuțiu la Gorgana-Sânmihaiu Almașului, chiar la fântâna lângă care a murit marele om politic, în organizarea Protopopiatului greco-catolic Zalău. La evenimentul care a constat în Te Deum, Parastas și discursuri au participat protopopul de Zalău, Valer Părau, vicarul foraneu al Silvaniei, Gheorghe Turcaș, protopopul de Supur, Simion Marieș, preotul Daniel Bertean de la parohia "Sfinții Apostoli Petru și Pavel" - Zalău,

preotul Ciprian Robotin de la parohia "Sfânta Familie" - Zalău, Cristian Borz, parohul Bădăcinului, reprezentanți ai administrației locale, profesorul de istorie Sântămărean Nicodim, cel care în 1981 a organizat construirea monumentului, Marin Pop din cadrul Muzeului Județean de Istorie și Artă din Zalău, precum și un urmaș de a lui Simion Barnutiu, alături de oameni ai locului și nu numai. La finalul ceremoniei religioase au luat cuvântul pentru a cinsti memoria marelui om politic, istoric și filosof protopopol de Zalău, prof. Sântămărean Nicodim, istoricul Marin Pop, dr. Liviu Garbea, o absolventă a liceului „Simion Bărnuțiu” din Șimleu și vicarul foraneu al Silvaniei, Gheorghe Țurcas. De menționat că o ceremonie asemănătoare a avut loc duminică 20 mai, în satul natal din Bocșa. În finalul manifestărilor, lângă "Fântâna Gorgana", persoanele prezente au pus, în mod simbolic, și piatra de temelie a unei asociații culturale care se va îngriji, ca pe viitor memoria lui Simion Bărnuțiu să fie cinstită așa cum se cuvine și pentru ca anul viitor la mormântul din Bocșa și la fântâna lui Bărnuțiu se vor aduna mai multe persoane.

Gina Bicăzan

LUMEA ÎN CARE TRĂIM

Statuia Fecioarei Maria din Fatima s-a aflat timp de patru zile în Sălaj

În perioada 8-17 august a.c., în preajma mării Sărbătorii a Adormirii Maicii Domnului s-a aflat în România Statuia Pelerină a Preasfintei Fecioare Maria de la Fatima. Locurile de pelerinaj în județul Sălaj au fost Biserica greco-catolică din localitățile: Zalău – Biserica „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” (sâmbătă, 9 august), Biserica „Sfânta Familie” (de sâmbătă, 9 august orele 18.00 până duminică, 10 august orele 12.00), Șimleu-Silvaniei – Biserica „Sfânta Treime” (duminică, 10 august orele 18.00), Plopiș – Biserica „Adormirea Maicii Domnului” (luni, 11 august orele 8.00), Șumal Biserica „Sfântul Nicolae” (marți, 12 august orele 8.00).

În anul 1917, la Fatima în Portugalia, Fecioara Maria s-a aratat unor copii, transmitându-le mai multe mesaje și le-a vorbit despre mântuirea lumii prin credință. Judecând după mesajele sale, Fecioara are misiune de a-i preveni pe oameni în legătură cu catastrofele ce urmează să se producă. Sfânta Fecioară ne îndeamnă la dragoste și credință, singurele care ar mai avea puterea să salveze oamenii din acest dezastru iminent. Celebra statuie sculptată în anul 1947 de către Jose Thedim, după descrierea făcută de una dintre cele trei fete care au văzut-o pe Fecioara Maria la Fatima (Portugalia) în anul 1917, a călătorit în peste 100 de țări din lume, inclusiv Rusia și China. În octombrie 1947, în prezenta a peste 150.000 de pelerini, statuia a fost sfințită de episcopul de Leiria și Fatima.

Pr. Nicolae Bodea

LUMEA ÎN CARE TRĂIM

Pelerinaj Badacin - Sighet

De la Bădăcin au pornit sâmbătă 23 august, în pelerinaj la Sighet peste 70 de tineri, din județ și din țară. Este al noulea an în care are loc acest pelerinaj, organizat de Episcopia Greco-Catolică de Oradea și Congregația "Don Orione" în perioada 22 august - 1 septembrie 2008, în

cinstea martirilor acestei Biserici. Pelerinajul se desfășoară cu binecuvântarea P.F. Lucian Mureșan, P.S. Virgil Bercea și P.S. Ioan Șișeștean. Anul acesta pelerinajul se desfășoară sub semnul Anului Paulin, a împlinirii a 150 de ani de la aparițiile Fecioarei Maria de la Lourd, a împlinirii a 200 de ani de la nașterea lui Simion Bărnuțiu. Tot în anul acesta se mai implinesc 60 de ani de la desființarea abuzivă a Bisericii Greco-Catolice și începutul martiriului pentru episcopii, preoții și credincioșii acestei Bisericii.

După ce au vizitat casa lui Iuliu Maniu de la Bădăcin, pelerinii s-au strâns la demisolul noii biserici din localitate, unde li s-a vorbit despre importanța creștină a pelerinajului și despre istoria Sălajului, cu precădere a marilor oameni politici Simion Bărnuțiu și Iuliu Maniu. Au luat cuvântul: vicarul foraneu al Silvaniei Pr. Gheorghe Turcaș; Pr.drd. Ciprian Robotin, Pr. Nicolae Bodea, preotul paroh din Bădăcin, Cristian Borz; pr. Florian Gui, initiatorul pelerinajului și Badea Vasile, unul dintre bădăcinenii care l-au cunoscut pe Iuliu Maniu. În încheierea întâlnirii cei prezenți au putut să vizioneze un clip despre istoricul pelerinajului, precum și filmul "Memorialul Durerii - Procesul lui Iuliu Maniu"

Grupul a pornit pe jos din Bădăcin, de la mormântul simbol al lui Iuliu Maniu și va poposi la Guruslău, apoi în comuna Bocșa, locul de naștere al lui Simion Bărnuțiu, în Basesți și Arinis, după care vor ajunge la Memorialul Victimelor Comunismului de la Sighet, unde în data de 29 august va fi celebrată o Sfântă Liturghie în amintirea martirilor de la Sighet.

Pr. Cristian Borz

ISUSE FII MĂRIT!

Text și muzică
Pr. Leon Doros
ieromonah bazilian

I - su - se fii mă-rit	Pu - ru - rea me-reu	În
I - su - se a - do rat	E - u - ha - ris - ti	e
Pre - zent ești zi și noap - te	În Sfân - tul Sa - cra - ment	I -
Și la al - ta - rul tău	Zil - nic noi ve - nim	
I - su - se'ți mul - ți - mim	Pen - tru'a - tă - tea da	- ruri
I - su - se fii mă-rit	Pu - ru - rea me-reu	În

cer și pe pă - mânt	Tu ești Dum - ne - zeu	Tu ești Dum - ne - zeu!
Prea mă - rit de'a pu - ruri	Nu - me - le să'ți fi - e,	Nu - me - le să'ți fi - e!
su - se ești cu noi	În ori - ce mo - ment,	În ori - ce mo - ment!
Cu'al tău trup și sân - ge	Să - ne'm - păr - tă - șim,	Să ne'm - păr - tă - șim!
Și în con - ti - nua - re	Um - ple - ne de ha - ruri	Um - ple ne de ha - ruri!
cer și pe pă - mânt	Tu - ești Dum - ne - zeu	Tu - ești Dum - ne - zeu!

Arhanghelul Mihail